

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Агъэнэфэгъэ планым дештэ

Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан цыфхэм япсауныгъэ зыщапсыхъан алъэкышт комплексэу къутырэу Гавердовскэм идэхъэгъу дэжъ щашынуу рагъэжыгъэм тыгъуасэ шылагъ. Непэ-рэ мафэхэм яхъулэу лэфхэр зэрэлъыкыуатэхэрэм, псэолъэшхэм япшъэрлыхэр зэрэзэшъахырэ республикэм ипащэ захигъэгъозагъ.

Зигугъу къэтшыгъэ объектым ишын 2010-рэ илъэсым рагъэжыгъагъ. Чыгу гектари 9-м тетышт комплексыр аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъан гухэлъ ял. Джьдэдэм ащ коммуникациехэр рацэллэгъахэх, къашыхъанэуи рагъэжыгъагъ. ЗэкIэмкIи мы объектым игъэпсын сомэ миллион 500 фэдиз пэлухъанэу ары зэрагъэнэфагъэр. 2010-рэ илъэсым республикэ бюджетым къытIупшыгъэ сомэ миллион 60-м ехъур зищыкIагъэм пэлуагъэхъагъ, 2011-рэ илъэсым джыри сомэ миллион 40 фэдиз къытIупшышт. Унэм ыпкь загъэуцурэ нэуж гъучI конструкциеу тонн 700-м къехъурэр — партиеу «Единэ Россия», нэмыкI ахъшэу хэкIодэштър федеральнэ гупчэм къатIупшынуу ары зэрэзэгъыгъэхэр. АР-м физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхъаматэу Хъасанэкъо Мурат къызэрилуагъэмкIэ, жьоныгъуакIэм ыгузэгухэм адэжъ ахъшэр республикэм къыIэкIэ-хъанэу ригъэжэшт.

— Комплексыр гъэпсыгъэным пае федеральнэ гупчэм дэтшыгъэ зэзэгъыныгъэхэр шIокI имыIэу дгъэцэкIэнхэ фае, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Псэуалъэу тшырэм цыфхэмкIэ мэхъанэшхо зэриIэр къыдэтлыгътээ, ар шэпхъэшлэхэм адиштэу, охътэ кIэкIым дгъэпсы-

ныр пшъэрлыгъ шхъаI. Непэ федеральнэ гупчэр IэпыIэгъу къы-зэрэфхъурэр, зэгурылоныгъэ та-зыфагу зэрилгыр дгъэфедэнхэ фае. Илъэсэу тызыхэтыр имыкIыгъэ комплексым ишын ты-ухынэу тышэгугъы.

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Пре-

зидент гъэцэкIэжыныхэр зэра-шылIэгъэ республикэ стади-онымрэ ащ къыпыщылъэу къа-шырэ бассейнымрэ ашылагъ. Стадионым епхыгъэ гъэцэкIэ-жыныхэр зэрэлъыкыуатэхэрэм уигъэрэзэнэу зэрэщыгъэр, планэу агъэнэфагъэм ар зэрэдиштэрэр Тхьаклушынэ Аслъан къыхи-

гъэшыгъэх. 2010-рэ илъэсым къыкIокI псэолъэшхэм къа-фатIупшыгъэ сомэ миллион 130-м ехъурэр зищыкIагъэм пэлуагъэхъагъ. Футбол ешIа-плэр ыкIи къызыщачыгъэхэр гъогухэр аужырэ шапхъэхэм адиштэхэу агъэпсыгъэх. Къо-кIыпIэ трибунэм изэтегъэпсы-хъан ыкIэм фэкIэ, къохапIэм цыIэ трибунэм ишын фе-жыгъэх. Къэнэгъэ лэфшIэн-хэри зэшIохыгъэ зэрэхъуштхэм уицыхъэ тебгъэлыгъ хъушт. Про-фессиональнэ спортсменхэм адакIоу, кIэлэцIыкIухэу есыкIэ зэзыгъашIэ зышIоигъоухэм, нэмыкIхэм бассейныр ате-гъэпсыхъагъэу зэрэщыгъыгъэр ыкIи ащ ишын планым диш-тэу гъэцэкIагъэ зэрэхъуштър Тхьаклушынэ Аслъан къыхи-гъэшыгъэх. АщкIэ пшъэрлыгъ гъэнэфагъэхэр псэолъэшхэм къафигъэуцугъ.

— Физическэ культурэмрэ спортымрэ республикэм захи-ушъомбгъуным, цыфэу ащ пыщагъэхэм япчыагъэ нахъыбэ шIыгъэным пае мы объектхэм мэхъанэшхо зэряIэм щэч хэ-лъэп, — къылуагъ зэфэхы-сыжыгъэр къышIыхъээ Прези-дентым. — Ар къыдэтлыгътээ, лэфшIэнхэр джыри нахъ псынIкIэу зэхэтэнхэ, цыфхэр къызэрэтшыгугъыхэрэр къэд-гъэшыпкыжыны фае.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Адыгеим икъушъхъэхэр къакIухъагъэх

Адыгеим ичIыплэ дахэхэр, туризмэм ылъэныкъокIэ амалэу илэхэр, чIыопсым ибаиныгъэ, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим идэхагъэ нахъ игъэкIотыгъэу къэгъэлъ-гъоным апае республикэм и СМИ-хэм ялофышIэхэм пресс-тур афызэхашагъ республикэм ижурналистхэм я Союзрэ Мыекъопэ районым игъэзетэу «Маяк» зыфиIорэм иредакциерэ.

— Адыгэ Республикэм и Президентэу Тхьаклушынэ Аслъан иIэнатIэ зылухъагъэм иапэрэ мафэхэм къащегъэ-жыагъэу республикэм и Прави-тельствэ илофшIэнкIэ анахъ ыналэ зытыригъэтын фэе лъэ-ныкъохэр къыхигъэщыгъэх. Ахэм зыкIэ ащыщ туризмэм зегъэушъомбгъугъэныр. Иамал къызэрихъэу а пшъэ-рылым фэлажэ АР-м ижур-налистхэм я Союзи, — еIо ащ итхъаматэу Дэрбэ Тимур.

Илъэсым исыд фэдэрэ лъэ-хъани Адыгеим ичIыопс зэрэ-

дахэр, тикъушъхъэхэр зэрэхъо-псагъохэр пресс-турым хэлэ-жыагъэхэм нэрылгъэу къафэ-хъугъ. Поселкэу Каменноост-скэм цыIэ Хъаджэхъу къушъ-хъэ тIуакIэу хышъгъэ гъэшIэгъо-ныбэ зыпылым, турист ком-плексыкIэу «Горное настрое-ние» зыфиIорэм журналистхэр ащылагъэх, джащ фэдэу къушъ-хъэтхэу «Лэгъо-Накъэ» къекло-лагъэх, ащи гъэшIэгъонымбэ щалъэгъугъ.

Непэ туризмэм зиушъом-бгъуным пае республикэм амалышлэхэр зэрэлэкIэлъхэр

бэмэ къыхагъэщы. Мыекъопэ районым хъакIэштхэр, зыгъэ-псэфыпIэ чIыплэхэр къыщы-зэлуахы, ахэм гъэстынышхэ шхъуантIэр, электричествэр, псыр аращалэ, гъогухэр, лъэ-мыджхэр ашIых ыкIи зэты-рагъэпсыхъажы, ащ дакIоу инфраструктурэми хэхъоны-гъэхэр ешIых. Турист класте-рэу агъэпсыштым ишIуагъэкIэ инвесторэу республикэм къи-хъащтхэм япчыагъи зэрэхэ-хъоштым уицыхъэ тебгъэлыгъ хъушт.

(Тикорр.).

Бжыхъасэхэм ащяшIушIэгъахэх

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ къызэри-тыгъэмкIэ, мэлылфэгъум и 4-м ехъулэу республикэм ирайонитIумэ бжыхъэсэ зэфэхъафхэм минеральнэ чIыгъэшлэхэр алэкIэгъэхъэгъэнхэм фэгъэхыгъэ лэфшIэныр ащызэшIуахыгъ. Джэджэ районым гектар мин 31-мэ, Шэ-уджэн районым гектар мин 17,3-мэ къащагъэкIыгъэ бжы-хъасэхэм минеральнэ чIыгъэшлэхэр алэкIагъэхъагъ.

Бжыхъэ коцым ешIушIэгъэныри а районитIур ары апэу зы-щаухыгъэр. Адрэ районхэм коцэу яIэм ипроцент пчыагъэу зыщяшIушIагъэхэр: Коцхъаблэр — 98-рэ, Тэхутэмькыуа-ер — 93-рэ, Теуцожыр — 92-рэ, Мыекъуапэр — 91-рэ, Крас-ногвардейскэр — 90-рэ.

Мыекъопэ районыр мыхъумэ, адрэ районхэм хъэм мине-ральнэ чIыгъэшлэхэр IэкIэгъэхъэгъэныр ащаухыгъ. Рапсым ешIушIэгъэныри райониплIымэ ащызэшIуахыгъ.

Непэ ехъулэу республикэм зэкIэ къыщагъэкIыгъэ бжы-хъэсэ зэфэхъаф гектар мини 107,5-рэ фэдызым щыщэу зэшIушIагъэхэр гектар мини 101-м къехъугъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

Театрэмрэ уахътэмрэ

«Мэдэям» Москва щеплых

ТелефонкIэ кыатыгъ. Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ театрэ Москва щыт. Спектаклэу «Мэдэяр» тиартистхэм Урысыем иккэлэ шхьалэ кышщэгъэлъэгъошт.

АР-м культурэмкIэ и Министертвэ иотдел ипашэу Шхьалэу Светланэ тызэрэщигъэ-гъоагъэу, республикэм икIыгъэ

купыр Москва зынэсым, дахэу кышщыпэгъокIыгъэх, пресс-зэлулэ щызэхашагъ. Пьесэу «Мэдэяр» зытхыгъэу США-м щыпсэурэ Нэтхэо Къадыри Москва къэкIуагъ. Режиссерэу ТхьакIумэщэ Налбый ыгъэу-цугъэ спектаклэу «Мэдэям» Москва непэ щеплыхытх.

ЕМТIЛЪ Нурбий.

Уедэлу зэнытыгъэми уезэщырэн

Орэдусэу Г. Пономаренкэм ыцIэкIэ лъэпкэ орэдым ыкIи романсхэм яфестиваль-зэнэкъокъу бэмышIэу Краснодар щызэхашагъ. Ащ орэдыр зикIэсэ ныбжьыкIабэ къекIоллагъ.

Орэд зэнэкъокъум хэлэжыагъ АдыгеймкIэ поселкэу Тульскэм искусствэхэмкIэ иеджаплэ шеджэрэ пшээшэжыбэу Ангелина Касумовар.

Ангелинэ орэдкIэокIэ шэпхэ инхэм афэзыгъасэрэр, ащкIэ ухъаырыныгъэ дэгъу езыгъэгъотырэр икIэлэегъаджэу Шхьабцэ Сыхъатбый Мэзанэ ыкIор ары.

Фестивалыр тIоу гошчыгъагъ: апэрэ чэзыум хэлэжэрэ пэпчъ Г. Пономаренкэм изы орэд кыIон фэягъэ, ятIонэрэ чэзыур романсхэм афэгъэхыгъагъ.

Адыгейм икIыгъэ орэдыIо цIыкIоу илъэс 12 зыныбж Ангелина Касумовар, апэрэмкIэ, орэдэу «Над Кубанью солнышко встает» ыкIи Дж. Перголези иариэу «Если любишь...» ригъэдэу. ЯтIонэрэмкIэ, урыс лъэпкэ орэдэу «Чернобровый, черноокий» ыкIи М. Глинка иромансэу «Люблю тебя, милая роза» зыфиIорэмрэ кыIуагъэх, бэрэ Iэгъу фытеуагъэх. ЫмакIэ къабзэ, дахэ, уедэлу зэнытыгъэ пшIоигъу.

Жюрим игъоу зэрилгытагъэм тетэу, фестиваль-зэнэкъокъум, Ангелина Касумовар ятIонэрэ чIыплэм илауреат щыхыгъ. Ахщэ шIухъафтыни кыратыгъ.

Пшээшэжыбэу академическэ орэдкIэIуакIэм фэзыгъасэрэ кIэлэегъаджэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Шхьабцэ Сыхъатбый ыкIи иконцертмейстерэу Лилия Хомутовар сэнэхъатым фытегъэпсыхъагъэхэу, ныбжьыкIэхэр дахэу зылащэ-хэу жюрим ылытагъ.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

Зыфэдэр язгъашIэ сшIоигъу

Илъэс 15 фэдиз хуыгъэ аскълаехэм ефэндэу зытиIэр Хьот Бэчмызэ. Мы ефэндым сыкытегушылэнэу сыгу кызыкIыгъэр гъунэгъу къуаджэ горэм бэмышIэу хъадагъэм сызкIом буж. Мыщ фэдэ Iофхэр зэзгъэфэнхэу сIоф хэлэп, ау тичылэ ефэндым къесIолIэн сэшIэш, ар зыфэдэр цIыфхэм язгъашIэ сшIоигъу.

Бэчмызэ кIэлэ дэдэу диныр ылэжынэу ригъэжыагъ. Адыгэ шьолгырым зыфэдэ имысыгъэ ефэнд цIэрыIоу Емыж Мосэ Аскъэлае щыщ кIалэхэу диным игъогу тыришагъэхэм ар ащыщ. Ары къуаджэм дэхэр зэхэгущыIэжыи, Бэчмызэ елъэлуи ефэнд пшэарылхэр зыкIыфагъэзагъэхэр. Ефэндэу зэхуи, ащ ытэкIи Бэчмызэ иIоф зыхэмылтым хэгущыIагъэп, Алахьталэм ащ шIошхъуныгъэу фыриIэм тетэу мэпсэу.

Лэханэу тызыхэтым, гуэхкI нахь мышIэми, бэ дунаим ехыжырэр, мазэм нэбгырэ пчъагъэ ащ ыгъэтIылгыжыбэу кыыхкIы. Ары пэпчъ «Машинэ кысылэрэкIуи серэщ» ыIорэп, ежъ-ежыбэрэу макIо, кIин зилэм делэ, кытефэрэр къешIэш, кыдэкIыжы. Зы сомэ е зы лы такыбэр зымы Iихырэн, хэт сыд ыIуагъэкIи ежъ изе-

кIуакIэ зэблырагъэхун алъэ-кIыгъэп непэ кызынэсыгъэм. Бэчмызэ зыгорэхэр зэригъа-фэхэу, иIоф зыхэмылтым хэгущыIэу щытэп. Дин шапхэхэм афэгъэхыгъэу еупчIыхэмэ, ежъ ышIэрэм тетэу джэуап кыаретыжы, ау «мары зэрэ-щытын фаер нахь, нэмыкIэп» ыIорэп.

Бэчмызэ хуыпхэу иунагъо щэлажэ, ежъ илэжыгъэ хьаллэ нэмыкI иунэ рихьэрэн. Ти-ефэнд бэмышIэу Чабэм щыIагъ, аужырэ купэу ащ кIуагъэхэм ахэтыгъ. Илъэс пчъагъэм лажыи мылкъоу ыугъоигъэм кыыхынышIэ, Чабэм кIонэу ащ зырехъухэм, илфыгъэхэр кыугъоихи ариIуагъ: «Мары шьо кышщытефэрэр, мыр сэ кыстыефэрэр ары. Рэзаджэ шъумыхъумэ, мыщкIэ сэ Чабэм сыкIо, хьадж сшIы сшIоигъу». Къаигъэ фэхун, зымы-дэн, ащ дезымыгъэштэн унагъом кыкIыгъэп, ащ фэдэ зыIон ахэм ахэтэп. Джауштэу яIорэ яшIэрэ зэхэлъэу Бэчмызэ ежъ иахъщкIэ Чабэм кIуагъэ, хьадж кышIи псаоу къэкIожыгъ. Джары хьадж зэрэп-шынэуи щытыр.

Алахьталэм фэшъыпкъэу ылэжырэ диныр фэдэ фишIы-нэу тыфэлъало, бэгъашIэ ху-нэу фэтэлэ.

БЭГЪУШЪЭ Щэрифат.

Аскъэлай.

КIЫКI Юрэ Джамболэт ыкIор псаоу кытхэтыгъэмэ илъэс 70-рэ хуыщтыгъэ

УзытхэкIыжыгъэм щегъэжыагъэу тищыIэныгъэ пкIэ имыIэжыу, хылыгъэу хуыгъэ. КIынэу кытфыкыокIыгъэм теуцолIэн тIэжырэп. ЕгъэшIэрэу утхэкIыжыгъэми, лъэуж дахэ чIым кытеунагъ. ШIоу пшIагъэхэмкIэ цIыфхэм агу укынагъ.

**Игупсэхэмрэ
инибджэгъухэмрэ**

«Интералли Шхьагуашэ-2011»-м ипэгъокI

Хэлэжыэщтыр 400-м кышыкIэщтэп

«Интералли Шхьагуашэ-2011»-рэ зыфиIорэ зэнэкъокъур Адыгэ Республикэм щызэхашагъ. Кыблэ шьолгырым, Адыгейм язэлуIэгъухэр мэлылфэгъум и 27 — 30-м щыIэщтых. Дунэе зэнэкъокъур жьоныгъуакIэм и 1 — 3-м зэхашагъ.

Адыгэ Республикэм и Правительствэ зычIэт Унэм щыкIогъэ зэхэхэм АР-м туризмэмкIэ и Комитет итхьаматэу, зэнэкъокъум изэхэщэнкIэ Iоф зышIэрэ купым ипашэ игуадзэу Владимир Петровым ипэублэ гушылэ кышщыгъэщыгъэ зэнэкъокъум игъэкIотыгъэу зы-зэрэфэгъэхъаырырэр.

Зэхэхэм кышщыгушылэагъэх Нафиса Васильевар, Хьасанэкъо Мурат, Петр Карьяновыр, Хьаткыо Алыи, нэмыкIэхэри.

Псыхъоу Шхьагуашэ я 35-у зэнэкъокъур щызэхашагъ. Крас-

ноярскэ краим, Ленинград хэ-кум якомандэхэр анахь лъэш-хэм ащыщы. Адыгейр апэ ит командиймэ ахэфэным фэбэнэшт. IэкIыб хэгъэгумэ командэ макIэп кыарыкIыштыр, спортсмен 400 фэдиз зэнэкъокъум хэлэжыэшт. Судьяхэм япшэ-

рылхэр зэрагъэцэкIэщтхэм мэхъэнэ ин иIэу зэлулэм кышщылауагъ.

Интераллим ишIуагъэкIэ Адыгейр нахьышIоу дунаим шашIэ зэрэхурэм, ащ епхыгъэу культурэм, спорт кыэгъэлъэгъонхэм яхыллэгъэ Iофыгъо-хэр зэрэзэхашагътхэм пашэхэр непэ егъэгумэкIы. Спорт туризмэм зегъаушэомбгъугъэ-ным пылтых.

«Интералли Шхьагуашэ — 2011»-м игъэхъаырын фэгъэ-зэгъэ IофшIэкIо купым АР-м и Премьер-министрэу Къум-пIыл Мурат пэщэныгъэ дызэ-рихьашт.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтхэр зэхэхэм кышщы-тырахыгъэх.

Космосыр къэухъумэгъэным фэлэжыагъ

Апэрэ космонавтэу Юрий Гагариныр космосым зыбыбыгъэр илъэс 50 зэрэхурэм ипэгъокIэу Урысыем и ДОСААФ ишьолгыр ыкIи ичIыплэ къутамэхэм обороннэ-массовэ IофшIэным иде-кадэ ащызэхашагът. Декадэм кыдыхэлъытагъэу тиреспубликэ ичIыплэ зэфэшхьафхэм ветеран

зэлуIэхэр, зэнэкъокъухэр, концертхэр ащыкIоштых.

КыткIэхъухэрэ ныбжьыкIэхэм патриотическэ пIуныгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэным зила-хышIу хэзылхъэгъэ цIыфхэм ягугъу тшIыныр непэ кыттефэу сэлъытэ. Ахэм ащыщ нэIуасэ шъузыфэсшIы сшIоигъоу генерал-полковникэу Котловцев Николай Никифор ыкIор.

Н. Котловцевыр 1926-рэ илъэ-сым Iоныгъом и 5-м Челябинскэ хэкум ит къалэу Троицкэ кышщыхыгъ. 1942-рэ илъэсым еджаплэр кызыеухым, дзэ авиационнэ заводым слесарэу IофшIэныр щыригъэжыагъ. 1947-рэ илъэсым Новосибирскэ дэт дзэ училищыр кыуухыгъ. Взводым, ротэм якомандирыгъ, батальоным ыкIи полкым яштабхэм япэшагъ. 1961-рэ илъэсым М. Фрунзэм ыцIэ зыхырэ Дзэ академие кызыеухым, стратегическэ мэхъанэ зилэ ракетнэ дзэхэм кыулыкъу ащыхыгъ. Нэужым штабым ипа-щэу, дзэ частым икомандир игуа-дзэу, ащ икомандирэу, команду-

юшым игуадзэу, дзэ объедине-ниехэм я Совет илIыкIоу щы-тыгъ. 1985-рэ илъэсым Ф. Дзержинскэм ыцIэкIэ щыт Дзэ ака-демием ипэшагъ. 1988-рэ илъэ-сым кышщегъэжыагъэу 1991-рэ илъэсым нэс СССР-м и ДОСААФ и Гупчэ комитет пэщэныгъэ ды-зэрихьагъ.

ИзнатIэ Iотыфэ обороннэ-массовэ IофшIэныр зэхэщэгъэ-нымкIэ Н. Котловцевым ишIо-гъэшхо къэкIуагъ, зэхокIыны-гъэшхохэм якIэщэкIуагъ. Ащ игукъэкIыкIэ дзэ-космическэ программэ зэфэшхьафхэм яхыллэгъэ тхылхэр кыдэкIы-гъэх. Илъэсыбэрэ ыгу етыгъэу тыхэгъэу зэрэфэлэжыагъэм фэшI Октябрь Революцием, Быракъ Плъыжым яорденхэр, фэшъ-хьаф бгъэхалхьэхэр кыфагъэ-шъошагъэх. Н. Котловцевыр джыдэдэм пенсием щыIэу Мос-ква щэпсэу.

БАРЦО Мурат.
УФ-м и ДОСААФ ичIыплэ къутамэу АР-м щыIэм испе-циалист шхьалэмэ ащыщ.

РАЙОНЫМ ИПАЩЭ ГУШЫНЭР ЕТЭТЫ

ТХЬЭЛЬЭНЭ
Вячеслав:

— Вячеслав Ереджыбэ ыкьор, зэкIэ республикэм фэдэу шьуирайонн гьэрэкло бжыхасэхэм япхын кыныгьохэр зэпышхуычхэзэ щызшлосхуыгь. КIэсагьэу бжыхасэхэр зэрэшхуыгьгэхэм ахэм язытет зэрар кыфыхыгьэба?

— Кызыррезгьагьэ сшлони-гьор тирайон игубгьохэм бжыхэсэ зэфэшхьафхэу арылхэм гектар мин 15 фэдиз зэрауытырэр ары. А пчьагьэр гьэрэкло лутхыжыгьгэм нахы гектар мин 1,5-кIэ нахыб. Шьыпкьэ, гьэрэкло бжыхэ тичыгулэжхэм кьинэу зэпачыгьэр макIэп. Анахь охьтэшлэхэм атефэу апхыгьагьэр пстэумкIи лутхыжыгьн фаем ипроцент зыхыбл ныIэп. Арэушцэу шьитми, кIэсагьэу апхыгьгэ бжыхасэхэм кIымафэр дэгьоу рахыгь, тыххэт уахьтэм ахэм язытет уигьэрэзэнэу шьит. Коцэу тилэм гектар мин 13,4-рэ фэдиз хьазыр, хьэм гектар 1830-рэ, рапсым гектар 463-рэ аубыты. Непэ ехьулэу угушыIэн хьумэ, тыхьызмэтшлэпIэ инхэм ыкIи фермерхэм гектар мини 13-м ехьурэ лэжыгьгэ хьасэхэм минеральнэ чыгьгэшлэхэр алэклагьэхьагьгэх.

— Джы дэгьугьэ районным ибылымахьохэм ялофшIэн кIэхуэу фэхьугэхэм тащыбгьэгьозагьэмэ.

— Непэ тирайон чэм пчьагьэу

«Тильэбэкьухэр мыинхэми, ыпэкIэ тыльэкIуатэ»

Социальнэ-экономикэ хэхьоныгьэм ыльэныкьокIэ 2010-рэ ильэсэу кызытынэкIыгьэм гьэхьэгьэ шлукIаехэр щышыгьэх Красногвардейскэ районным. Мэкьу-мэщым нахь зыкьыщилэтыгь, гьомылэпхэ зэфэшхьафхэр кьзышыгьэ промышленностыгь зыпкь шырагьэуцожьэу рагьэжыгь, чыпIэ бюджетым кьихьэрэми щыхэхьагь. Ащ фэдэ гьэхьагьэу ялэхэм ыкIи тыххэт лэхьаным IофшIэн зэфэшхьафэу зэшлэхьахэрэм кьатедгьэгушыIэ тшлонигоу муниципальнэ гьэпсыкIэ зилэ «Красногвардейскэ районным» ипашцэу Тхьэльэнэ Вячеслав гушыIэгьу тыфэхьугь.

щаIыгьыр миным кьехьугь. Республикэм пстэумкIи мафэ кьэс шэ тонн 18-у кьышахьыжыгьэрэм щышцэу тонн 12-р тыхьызмэтшлэпIэхэм чэмхэм кьащыкIахы. Iэхьэзэхэлэ хьызмэтшлэпIэхэм кьахьыжыгьэр шэм ыуасэ зыпкь итэу макIо, зы килограммыр ахэм сомэ 15 — 16-кIэ ащэ. А пчьагьэр хьызмэт унаем пылхэмкIэ нахь макI, ахэм шэ килограммым кIахьыр сомэ 13. Тапэрэ ильэсхэм афэдэу шэм икьэхьыжыгьнIэ дотация кьаратыным иамалхэр республикэ бюджетым илэхэп.

Джы кьыхьэгьэщы сшлонигоу районным ит былымпIашгьэхэм япчьагьэ кьызэрэщытымыгьгэ-кIагьэр. Гьэрэкло пстэумкIи кьащырэ чэм 1080-рэ тилагьэмэ, а пчьагьэм джы шьхьэ 14 мыгьэ кьыхэхьагь.

Щэу чэмхэм кьаклахьэрэми районным мыгьэ хэхьоныгьэ щыфэхьугь. ГушыIэм пае, гьэрэкло чэм телгытэу шэ килограмми 10,8-рэ районным чэщ-зымафэм кьышахьыжыгьагьэмэ, а пчьагьэр джы килограмм 12-м хьазырэу нэсыгь. Тичэмхэм зы мафэм шэу кьаклахьэрэ килограмм мин 12,3-м кьехьу. Мы IофшIагьэхэм анахь зилахьышлэу хэлхэр хьызмэтшлэпIэ инхэу «Колхозэу Лениныр», «Родинэр», мэ-кьумэщышIэ-фермер хьызмэтшлэпIэхэм ащышхэр арых.

Кьохьуным укьытегушыIэн хьумэ, хэгьэунэфыкIыгьгэн фаер африканскэ емынэ узым ищынагьо зэрэщылэм фэшI тыхьызмэтшлэпIитIумэ кьохэр ащамы-хьужыгьнхэу зэрэрахьухьагьэр ары. ЕтIани ахэр макIэу пхьухэ

зыхьукIэ, ветеринар ыкIи санитар шапхэу шылэхэр тэрэзэу кьы-дэплыгьтэнхэ плэкIырэп, джащ фэдэу ахэм шлуагьэм ычылIэкIэ зэрар кьахы. Мы лэхьаным районным ифермерхэм кьо 1500-рэ фэдиз хьазыр алыгь.

— Пынджлэжыным зыкьегьэлэтыжыгьгэным-кIэ сыд фэдэ Iофыгьоха ишхьухьэхэрэр?

— Тирайон пынджшлэпIэ гектар 5056-рэ иI, ащ щышцэу икIыгьэ ильэсым пынджыр кьызы-щагьэкIыгьэр гектар 1400-рэ. А лэжыгьгэм ыубытырэ чыпIэм нахь зедгьэушомбгьуным пэ-рыохьу фэхьурэр ащ псыр зэрэ-кIэгьэхьогьэшт системэр зэрэ-зетемыгьгэпсыхьагьэр ары. Псыр кьииу а чыпIэхэм кьызаклэом, насос станциехэм зэрар арихыгь, джащ кьышгьэжыгьагьэу ахэр зэ-тырагьэуцожьынхэ алгьэкIыгьэп. Ар анахьэу зыфэгьэхьыгьэр Еленовскэ насос системэу псыр бэрэ зытетыгьэр ары. Ащ изэрар-кIэ гектар 1440-мэ псы аклагьэ-хьоным иамал щылагьэп. Джары а чыпIэм пынджыр зыкIышамышIэщыгьэр. Ау Улэпэ ыкIи Штурбинскэ пындж системэхэм афэгьэхьыгьгэмэ, ахэм псыр ежы-ежыгьэрэу кьачьэзэ арэльдэш, ащ ишлуагьэкIэ пынджыр гектар 1400-м фэдиз хьазырмэ кьа-щагьэкIын алгьэкIы. Пынджшлэ-пIэ чыгьухэм «загьэпсэфьыгь», арыш, производствэр интенсификация мышыгьгэу, чыгьэшлэхэр тэрэзэу мыгьэфедэгьэхэу фермерхэми пындж бэу кьыра-хьыгьн алгьэкIышцтэп. Районным пынджэу щытшIэрэр нахьыбэ

шлыгьэным фэшI лэхьэу яшлуа-гьэ кьытэкIышт инвестор инхэм, ахэм зыкIэ ащыщ ООО-у «Синдика-Агро» зыфиIорэр. Ахэм ялэпыIэгьу хэлэу гектар мини 2,5-рэ фэдизмэ пынджыр ащыт-пхьынэу итэхьухьэ.

— Нафэу зэрэщытымкIэ, мэкьумэщ сырьем продукция хэшлыкьгэным земыгьэушомбгьоу мэкьумэщ хьызмэтым зыкьегьэлэтын плэкIы-щтэп. Районным а лэны-кьомкIэ илофхэм сыда язытет?

— Ильэс 40 фэдиз хьугьэу бэдэр зэфыштыгьIэхэм тахэтэу тэпсэу ыкIи Iоф тэшIэ. Мэкьу-мэщ хьызмэтым Iофхэр макIэ-макIэу зыпкь щуцох, лэжыгьгэм ыуасэ нахь кьыхэхьо. Арыш, гьомылэпхэ шэпIэ бэдэрным бизнесым кIуачIэу щы-рилэм хэхьо. Сэ сишIошIыкIэ, башэ темышIэу гьомылэпхэшI промышленностым нахь зыкьы-Iэтын фае. Районным кьыштыжы-жыгьэр лэжыгьгэм ыкIи былым-хэкIхэм япроцент 30 — 40-м продукция хэтшыкIэу дгьэпсы-шумэ, шлуагьэу кьыгьнэу сэгь-гьэ. Арэушцэу зытшыкIэ, тилэ-жыгьгьэкIэ ушгьэгьэ кьухьэхэр нэ-мыкI хэгьэгьухэм кIошцхэп, тэ лэжыгьгэу кьэтхьыжыгьэрэм хьа-джыгьэ хэтшыкIы хьушц. А дэдэр афэгьэхьыгь шэми лымы.

ЗэритхьухьэрэмкIэ, мээ зы-тIуэIэ шэ заводым районным Iоф щышIэу ригьэжыгьэп. Унэе капи-талым ишлуагьэкIэ, ащ гьэцэ-кIэжыгьн инхэр шьызшлуахыгьгэх, джырэ лэхьаным диштэрэ обо-рудование шагьэуцу. Заводым Iоф ышIэу зиублэкIэ, районным лэжыпIэ чыпIаклэхэу 80 — 90-рэ илэ хьушц, хьакулахьхэр зыты-ралхьхэрэ базэми хэхьоныгьэ фэхьушц. Ащ дакIоу хьызмэт-шлэпIэхэу былымхьуным пылхэм якассэ ахьшэу кьихьэрэри нахьыбэ хьушц. Сэ кьызэрэсшIо-шIырэмкIэ, транспортым Крас-нодарскэ краим шэр кьызэрэри-щырэм ахьшэу текIуадэрэр шэ заводымкIэ башэ хьушц. Арыш,

мэкьумэщышIэ-фермер хьы-з-мэтшлэпIэхэм ыкIи унэе хьызмэт-шлэпIэхэм шэу кьащахьыжыгьэр кьыIэклагьахьэу ыгьэпсын ыльэ-кIышт. Iэхьэзэхэлэ хьызмэтшлэ-пIэ инхэр арымэ, Джэджэ шэ за-водым ыкIи кьуае зышыхьэрэм ахэм охьтабэ зыкьудыишт зэ-зэгьыныгьэхэр адашлыгьгэх. Ау, сьызэрэгьгьэрэмкIэ, тшэ завод нахь фэдэ хэлэу шэр ышцэфы зыхьукIэ, хьызмэтшлэпIэхэм япа-щэхэм ащкIэ зыкьагьгэзэщт.

— Районным мэкьумэщ продукциер кьышты-хьыжыгьхэрэм сыд фэдэ IэпыIэгьуа алэклахьэрэр, чыпIэ бюджетым ах-щэу кьихьэрэмкIэ Iо-фым сыда изытетыр?

— Ильэсэу кьызытынэкIы-гьэм субсидиеу банкхэм, джащ фэдэу гьэстыныпхэм, чылапхэ-хэм, чыгьгэшлэхэм ыкIи нэмыкI-хэм афэшI компенсация кьэра-лыгьом тирайон кьыIэкIи-гьэ-хьагьэр сомэ миллион 27-рэ. КьыхэкIы тимэкьумэщышIэхэм хьакулахьхэр тибоджет кьы-рагьахьэхэу, ау ащ кьикIэу зи IэпыIэгьу алэклахьхэу алоу. Ащ фэдэу гьугьэхэрэм апае кьасIо сшлонигоу ахэм хьакулахьэу гьэрэкло атыгьэр кьэралыгьом IэпыIэгьоу кьалэкIи-гьэхьагьэм тIэклукIэ зэрэнахьыбэ кьодьер. Арыш, кьэралыгьор агьэмы-сэным ахэм ялоф тетэп. Райо-ным а Iофыр зэрэщыгьэпсыгьгэм укьыпкьырыкIымы, 2010-рэ ильэсым унэе фэдэу районным кьащыIэкIэхьагьэр, 2009-рэ ильэсым елытыгьгэмэ, процент 25-кIэ нахьыб.

— Шьуирайон кьохьупIэ комплекс ин щашынэу шырагьэжыгь. Сыда ащ рыкIорэр?

— Инвесторхэм а комплексым ишIын сомэ миллион 300 халь-хьагь, ащ Iофэу щашIэн фаем ипроцент 70-рэ агьэцэкIагь, кьахьыгьхэм янахьыбэхэм шьхьэ-хэр атыралхьагьгэх, ахэм газыр, псыр ыкIи фэшхьафэу ящыкIэ-гьэщтхэр арашэлэагьэх. Тицы-хьэ зытелгыр мы ильэсым а комплекс иным ишIын зэраухь-щтыр ары.

Дэгьушылагьэр
ЛПХЬУСЭЖЬ
Хьаджэрэтыгь.

«Сэ сыцIыф дэгьу, сыцIыф дах» оIокIэ, кьикIын шылэп, цыфхэр ары узыгьэдэгьуни, узы-гьэдэхэни, шлу узыльгьэуни фаер.

Гьобэкьуае чылэшху, ащ кье-гьэтIысэкIыгьэу кьуытерэри кьызыхэхьожьхэкIэ, нэбгырэ 3150-рэ ахэм ащэпсэу. Ащ фэдиз цыфым уиштыгьу ябгьэIон зыхьукIэ, уцыф дэгьу дэдэн фае.

ИадыгагьэкIэ, ицIыфыгьэкIэ, исэнэхьат фыштыкIэу фырилэм-кIэ щытхьур кьылэжыгьгэ непэ зигугьу кьэсшы сшлонигоу Кьэ-лэкьутэкьо Нурыет Исмахьилэ ыпхьум. Ащ ильэс 38-рэ Iоф ышIагь Гьобэкьуае дэт амбула-ториум иврач-терапевтэу, ипашцэу.

Нурыет Бжыхьэкьоежыгьым кьышхьыгь. 1958-рэ ильэсым Кубанскэ медучилищыр дэгьу дэдэу кьызеухым, мединститу-тым чIахьэ шлонигоуагь, ау амал иIагьэп. Пшэшхьэжыгьер бэрэ егупшысагь, хэкIыпIи кьыгьо-тыгь — медресау чэщым Iоф ышIэмэ, мафэрэ едгьэзэ 1971-рэ ильэсым институтыр кьыухыгь. 1972-рэ ильэсым Нурыет Гьобэ-кьуае кьагьагло. Пшэшхьэ кьоп-

Кьоджэдэсхэр фэразэх

цIэ гохьым иIофшIаклэрэ ицIы-фыгьэрэ зэкIэми агу рихьыгь, ар кьуаджэм дэмыкIыжыным цыфхэр кIэнэцIыштыгьгэх. Ятхьэ-лэуи кьадэхьугь — кьызыкIуа-гьэм башэ темышIэу тикьоджэ кIалэу ЗекIогьу Казбекрэ Нуры-етрэ шьхьэгьгьэ зэфэхьугьгэх.

ЫпшгьэкIэ кьызэрэщысIуа-гьэу, гьобэкьуаеахэр, гьунэгьу псэупIэхэм адэсхэр Нурыет фэ-разэх. Чэши мафи, уцун тIыси имыIэу ащ Iоф ышIэщыгь, ди-агнозу кьыпфигьэуцурэр тьдэ ушауплэкIлугьэми, тэрэзэу кьы-чIэкIыжыштыгь. Сэ сызышчы-гьозэ шьсэ кьэхьын. Пэнэжы-кьуае сшынахьыкIитIу дэс тятэ ятIонэрэ шьхьэгьгьэу иIагьэм кьыфэхьугьгэхэу. Ахэм янэ сэркIэ нынэпIосыгьэми, тьзэхьагьэу, тьзэхьэIэу шьт. НынэпIос Хьа-джэтыр симэджэ дэй хьун Мые-кьуапэ ащагь, мазэри симэджэ-щым чIэлэыгь, ау нахь дэй хьу-

щтыгьгэх. Врачым зэшхэм кьари-луагь мазэ горэм ехьу ахэм янэ ымыгьэшIэжыштыгьгэх. Ар кIалэ-хэм зьзэхьахым, «Мазэрэ унэм зышчыбгьэлэпсэфыныш, нэужым джыри симэджэщым укьэтшэ-жышц» ным раIуи, кьуаджэм ащэжыгь.

Пчыхьэ горэм сшынахьыжэрэ сэрырэ Хьаджэт дэжэ тыкIошцэу Нурыет зьзэхьахым, ишхьэгьгьэ-сэрэ ежыгьэрэ кьыддэкIуагьгэх (Нурыет ишхьэгьгьэу ятэшы-пхьугь нью сьмаджэр). Нурыет сьмаджэр ыуплэкIлугь ыкIи мырэушцэуи кьылуагь: «Мыр кьышшэзыгьгьэщэжыгьгьэхэм са-нахь Iазэп, ахэм анализхэр ашIы-гьгэх, зэрауплэкIлушт аппаратхэ-ри ялэх, ау зыфэдэ мыхьурэ щы-Iы, остеохондрозымы мырэушцэу уишIын ыльэкIыштыгь, мыщ фэдэ Iэзэгьу уцхэм яжыгьашьу». Iэзэгьу уцэу зыфилуагьгэхэм Хьа-джэт мэфишIи фэдизрэ арагьэ-

шлуагьэу ынапIэхэр кьызытыри-хымэ, цыфхэм кьахэплэу хьу-гьэ, мазэ зытешIэм, кьэтIысэу ыублагь, тIэкIу-тIэкIуэ хьужы, ильэси 8 етIани ыгьэшIэжыгь. НэмыкI уз Хьаджэт зэрылIыкIы-гьэри. Джащ фэдизэу Нурыет Iазэ.

Тикьоджэдэсхэм язакьоп, нэ-мыкI псэупIэхэми кьарыкIыхэзэ бэ Нурыет кьыфэкIуагьгэр, зыми «ЫI» риIуагьэп, иамал кьызэри-хьэу хэти ифэIо-фашIэ фигьэцэ-кIагь. Нурыет пенсиум кIон зэ-хьум, гьобэкьуаеми пчыхьэзэхэ-хэ фашIыгьагь, дахэу агьэкIо-тэжыгьгэх. Ау кьуаджэм врач имыIэу кьэнагь.

2001-рэ ильэсым Адыгьэ-кьалэрэ Теуцожэ районнымрэ зэха-гьэкIыжыгьгэх. Гьобэкьуае те-рапевт иIэпIти, Теуцожэ район симэджэщым иврач шьхьаIэ бэрэ емыгьуншысэжьэу Нурыет дэжэ кьакIуи кьельэлугь тIэклурэ

Iоф афишIэнэу. Джаушцэу ащ 2010-рэ ильэсым нэс Iоф ышIэ-нэу хьугьэ.

Нурыет пае бэ кьэптхын плэ-кIыштыр, ау кIэкIэу кьэпIон хьумэ, ар зыфэдэ кьэмыхьугьэ бзылIыфь. Ащ Iофэу ышIагьэм кьэралыгьом уасэ кьыфишIыгь. 1988-рэ ильэсым «Псауныгьэр кьэуухьумэгьэным иотличник» щытхьуцIэр, 1986-рэ ильэсым медалэу «За трудовые отличия» зыфиIорэр кьыфагьэшшоагьгэх. Нурыет Адыгэ Республикэм псауныгьэр кьэуухьумэгьэнымкIэ изаслуженнэ IофышIи, IофшIэ-ным иветеран, районным ицIыф гьэшлуагьгэхэм ащыш.

Непэ зы лэлу гьобэкьуае-хэмкIэ тIи. Ар зыфэгьэхьыгьгэр «Урысые Федерациум псауны-гьэр кьэуухьумэгьэнымкIэ иза-служеннэ IофышIи» зыфиIорэ щытхьуцIэр Нурыет кьыфагьэ-шшошэным пае республикэм ипашцэхэм ащ ыцIэ кьыраIонэу ары. АщкIэ кьыдырагьгьэштэнэу ташэгьугьы.

НЭМЫТIЭКЬО Ибрахьим.
Гьобэкьуауи.

щыгъ, анахъу чэт-щыпсыр, адрэмкIэ, хьэкIэшхом пагъохы-щтыгъ. ЯкIэс шхын-мэ ащыщыгъ лыгъэ-жъагъэри, чэтлыб-жъэри, гуIэ-шIуаIэ-хэри бэрэ агъафедэ-щтыгъэх.

Адыгэ шхынхэм азыфагу апэрэ чIы-пIэр щызыбытырэр гъэщыр ары. Щэ цIы-нэр ыкIи шэ гъэжъуа-гъэр адыгэмэ изакъоу агъэфедэщтыгъэп. НахьбэрэмкIэ къал-мэкъаим хакIэщты-гъэ е щхыу, къунды-сыу, щатэ, зэрэдунаеу пIомы хуэнэу зэлъа-шIэрэ адыгэ къуаер

ониныр — мг 3900-м, лейци-ныр — мг 9500-м, изолейци-ныр — мг 6200-м, валинор — мг 5600-м, фенилаланинор — мг 6100-м анэсэу. ШIэныгъэ-лэжмэ зэрагъэунэфыгъэмкIэ, фенилаланинорэ тирозинорэ цIыфым икъоу кыIэкIахэмэ, ыгъэшIэшт илээс пчъагъэм хэ-хьо. Метионинорэ, триптофа-норэ мэхъанэшхо яI псауны-гъэр гъэпIэтэгъэнымкIэ, пкъы-шъоным иклеткэхэм фыкъуагъэ ямыIэнымкIэ.

Адыгэмэ ямэфэ Iус тхъу зэфэ-шъафэу хэлмэ ягугъу къэп-шIын хъумэ, уналэ зытеудзэ-нэу щытыр ар бэу зэрэшхы-щтыгъэр ары. Тыгъэгъэзэ дагъэр адыгэмэ агъэфедэу зырагъэжъа-гъэр бэшIагъэп. Тхъу цIынар ашхыщтыгъ, тхъужоужыгъэкIэ

хъаджыгъэм хэшIыкIыгъэ шхын-хэр ары, анахъу хьалыгъур. Адыгэмэ, ыпшъэкIэ кызырэщы-тIуагъэу, хьалыгъу папкIэу лым, гъэщым адашхэу яIагъэр фыгум ыкIи натрыфым ахэшIыкIыгъэ пластэр ары. Ар псауныгъэмкIэ нахь тэрэзэу щыт, сыда пIомэ а крупэмэ хьалыгъум фэдэу клейковинэ къатырэп (клейкови-нэр кIэтIыимкIэ гъэтIугъуай, икъоу Iоф ригъашIэрэп), клет-чаткэу кIэтIыим дэгъоу Iоф езы-гъашIэрэр бэу ахэлъ ыкIи бело-кэу, тхъоу лым е гъэщым ахэлъ-хэр, зымкIэ, дэгъоу, пкъышъо-лымкIэ икъоу, мыбашъу зыхи-щэным IэпыIэгъу фэхъух, адрэм-кIэ, лым зыхимыщагъэу къе-лыжыгъэр мыбгъуатэу, щэнаут хъоу кIэтIыим ымылэу шIэхэу пкъышъолыр къырагъэбгынэ.

зэрагъэфедэщтыгъэр; лы ыкIи гъэщ белокур бэу зэрэхэлъыр; тхъур тыгъэгъэзэ дагъэм зэрэпа-шIыщтыгъэр; шъоушыгъур мэ-кIэ дэдэу зэрэшхыщтыгъэр; щы-гъу къодыем ычIыпIэ бжыныф-щыгъур зэрагъэфедэщтыгъэр; гъомылапхъэм шIуагъэ зилэу хэлъхэм чIэнагъэ афэмыхъуным шхын шIыкIэхэр зэрэтегъэпсы-хьэгъагъэхэр.

Джы кызынэсыгъэми цIыф лъэпкъ пэпчъ ишхын шIыкIэ-гъэпсыкIэ къегъэнанжъы, къеу-хъумэ, нахь зэрэлыгъэкIотэ-щтым, нэмыкI къэралыгъомэ зэ-раригъэшIэщтым, агу зэраригъэ-хьыщтым пылъ. ШIуагъэу хэлъ-хэр ауплъэкIу, къыралотыкIы, телевизорымкIэ къагъэлыгъо, зэнэкъокъухэр зэхашъ, агъэфе-дэ, сыда пIомэ цIыф лъэпкъ пэпчъ мафэ къэс ышхырэ гъо-мылапхъэр ежъ илэпкъыкIэ кы-хихыгъэ шхын гъэпсыкIэм нахь пэблагъэмэ, ипсауныгъэкIэ зэ-рэнахышIур къыгурэлэ. Непи адыгэ шхынхэр лъэпкъым кы-хэнагъэх, ешIых, ау, гукъау нахь мышIэми, ахэр нахь загъэфедэ-хэрэр хъяр е кIын унагъом иIэ хъумэ ары, ащ къыхэкIэу тIэклъ-тIэклъуэ ахэм яшIыкIэ алэкIэклэ-дэжыным ищынагъо щыI. Сэ зэрэшIошIырэмкIэ, тиадыгагъэ къэдгъэнанжыным, типсауны-гъэ дгъэпытэным апае тиадыгэ шхынхэр адыгэ унагъомэ нахьы-бэрэ ашашIынхэ, тинэжъ-Iужь-хэм нахьыбэрэ агъэфедэнхэ, ти-ныбжыкIэхэм нахь ягъэшIэгъэн-хэ фае.

ЩИКIУНЫБЭ Аминэт.
Биологие шIэныгъэхэмкIэ доктор, АКЪУ-м химиемкIэ икафедрэ ипрофессор.

Редакционер. Аминэт игу-нишисэ дегъэгъэштэн плъэ-кIыщтэн. Шыпкъэ, адыгэ шхынхэр непэ анахь зыщы-зэрэхъэхэрэр хъадагъэхэр ары (хъярхэм нэмыкI гъомы-лапхъ нахьыбэрэм ащылгъэ-гъурэр). Унагъохэм джы бэрэ ашIырэн шIуати, гуубати, хъатыкIы, къурамбийи, къыдгурэлэ ар кызыхъэкIы-рэри. Мыхэр ащэгъэхъазыр-хэу унэе предприниматель-хэм ащыщыбэхэм цеххэр къызIуахыгъэхэу, узыщыфэе мафэм ехъулIэу къыпфагъэ-жъэщтых, лъэшэуи ар Iэры-фэгъу. Ау мыхэм афэгъэхъы-гъэу цIыфхэм гъэмкIыгъоу яIэ-ри къыхэгъэщыгъэн фае. Ар зыфэгъэхъыгъэр «адыгэ шхын» зыфатIоу тигъыгъэхэм къыт-лъэгъэлэсыгъыгъэхэм яшIын фегъээгъэ цIыфхэу ахэмкIэ ахъцэ зышIыгъэрэм ащыщ-хэм а гъомылапхъэхэм ядэ-гъуэгъэ къагъэнаным, ахэм щытхъоу апылгъэр амыгъэ-кIодыным лъэшэу янахьыбэ-хэр зэримыгъэгъэмкIыгъэрэр, теурыкIуагъэ хэлъэу, нахь осэ макIэкIэ ахэм ягъэхъазырын макIэрафымдэкIыгъыным зэ-рэпылхэр ижъырэ адыгэ шхынхэр зыфэдэхэр зышIэрэ цIыфхэу нэмыкI лъэпкъхэм ащыщхэми кызырэхъагъэ-щырэр ары. Къыдгурэлэ ма-кIэу халпхъэу, бэу кыхэп-хыжъымэ ахэмкIэ зэрэнахы-шIур. Ау ахэр зыщэфыхэ-рэр, Iанэм тезыгъэгъуонхэу щытхэр, ахэр зэрэдэгъуит-хэм зыцыхъэ телхэр гъэп-цIагъэ мэхъухъа? Тхъу зыхэ-лын фае маргарин халпхъэу, нахь пыутым уежIэкIэ хъуиттэн, адыгэ шхын цIэ-рыIохэм яшIыкIэ къэбгъэнан-жъэу, шыпкъагъэ пхэлъэу ахэр бгъэхъазырхэмэ, ори-чIэнагъэ пшIыщтэн, узэлъа-шIэщт, нахьыбэ къыпфэ-кIоитт. Тэгъуэгъэгъэллэх тилъэпкъ шхынхэр.

АДЫГЭ ШХЫНХЭМ шIуагъэу яIэр

Цыфыр щыIэным пачэ шхэн фае. Шхыныр тыкъэзыуцухъэрэ дунаим анахь тезыпхырэмэ ащыщ. Типсауныгъи, тигъэрети, тиакъыли, дгъэшIэшт илээс пчъагъэри ащ лъэшэу елбгытгъ. Цыфым ышхырэм фэдэ е зэрар къыфыхъын, сымаджэ ышIын е ыгъэхъужыын ылэкIыщт. Шхын дэгъукIэ плытэн плэкIыщтыр псауныгъэмкIэ щынэгъончъэу щытыр, шIуагъэ къэзыхырэр ары. Шхыным шIуагъэ кыхы-ным пачэ анахь мэхъанэ зилэр тшхырэм хэлъ пкъыгъохэмрэ тпкъышъол хэлъ ферментхэмрэ зэкIунхэр ары. АрэушIэу хъуным пачэ охътабэ ишыкIагъ.

Илээс мин пчъагъэрэ цIыф-хэр чIыпIэу зыщыпсэхэрэм къыщыкIырэ уц зэфэшъафхэм ыкIи хьэкIэ-къуакIэу ащ исхэм «ахэшпыхъэхъэ» пшхы хъу-щтыр, зэрар къыозымыхыщтыр къыхахыгъэу щыт, ахэм ащы-щых хэтэрыкIхэри, щагубзыхэ-ри, былымхэри. ЕтIани, ащ дакIоу, шхыныр нахь дэгъоу, Iэ-шIоу, гухъэу зэрэуухъазырыщт шIыкIэхэри къызIэклагъэхъагъэх. Ежъ гъомылапхъэхэм ахэлъхэми, цIыфхэм апкъышъоли зэхокIы-ныгъэхэр афэхъухъэу, мэкIэ-ма-кIэу шхынырэм пкъышъонымрэ зэкIу мэхъух. Джащтэу илээс мин пчъагъэм цIыф лъэпкъ зэфэ-шъафхэр, чIыпIэу зыщыпсэу-рэм, ащ къыщыкIырэм, былы-мэу ахъун алэкIырэм ялыты-гъэу, ежъхэм нахь къызIэклагъэ-хъан алэкIыгъэ шIыкIэмкIэ гъэ-хъазырыгъэу, ядин, яцIыф зэ-хэтыкIэ диштэу шхын зэфэ-шъафхэр къыхахыгъэх. Джащ фэдэу адыгэхэми лъэпкъ шхын-хэр яIэх. Игугъу къэтшыгъагъ, джыри зэ шъугу къэдгъэкIыжы тышIоигъу адыгэ шхынхэм ащыщ-хэм шIуагъэу яIэр.

Ушэтынмэ кызырагъэлъэ-гъуагъэмкIэ, адыгэ шхын шIы-кIэр гъомылапхъэ зэфэшъаф зэхэпхъагъэхэр зыгъэфедэрэмэ ахэхъэ: лым, шэм, къэкIых-рэм ахэшIыкIыгъэхэр. Адыгэмэ анахь ашхыщтыгъэр мэлылыр, былымылыр, чэтылыр, тхъачэ-тылыр, лэуцэщылыр. Лыр агъа-жъоштыгъэ, агъажъэщтыгъэ, агъэгъуштыгъэ, щыпс хашIыкIы-щтыгъэ. Щыпсыр адыгэ шхын-хэм ягулчэ ит. Ар, зымкIэ, мафэ къэс ашIырэ шхыныгъомэ ащы-

хашIыкIыщтыгъ. Гъэщыр адыгэ-мэ ямэфэ Iусыгъ ыкIи ащ хэ-шIыкIыгъэ мыхъамелым кIыни, хъяри рызэрэхъэщтыгъ.

Адыгэмэ мэхъанэшхо араты-щтыгъ ыкIи якIэсагъэх къэкIы-хэрэм ахэшIыкIыгъэ шхынхэр. ИжыкIэ къыщегъэжъагъэу лъэп-къым иIэх фыгурмэ натрыфымрэ. Ахэм пластэ ахашIыкIыщтыгъ ыкIи хьалыгъум ычIыпIэ агъэфе-дэщтыгъ. Адыгэ шхынхэр нэ-мыкIмэ зэратегIырэр къэпIон хъумэ, апэу зигугъу къэшшын фаер лыми, кIэнкIэми, пцэ-жъыеми, гъэщми ахэшIыкIыгъэ шхынхэр фыгу ыкIи натрыф пластэм зэрэдашхыщтыгъэр ары.

ХэтэрыкIмэ ащыщэу адыгэ-мэ анахь къагъэкIыщтыгъэхэр: бжыныр, бжыныфыр, шыб-жыыр, джэнчыр, гыныпIыгъ, къэбыр, пхъэшхъэ-мышъхъэхэу: къужыыр, мыIэрысэр, къыпIэр, чэрэзыр, сэнашъхэр. Дэшхор, джъбыер бэу ашхыщтыгъ.

ХэгъэунэфыкIыгъэн фае адыгэ-хэм ягъомылапхъэхэм белокур бэу зэрэхэлъыгъэр, анахъу лым е гъэщым къыдэкIорэ белокур, процент 75-м нэсэу. Ащ къыхэ-кIэу шапхъэм дэгъу дэдэу ди-штэу пкъышъоным кыIэкIа-хъэщтыгъ ежъ-ежырэу кы-шын ымылэкIыщт амина-кислотэхэу триптофанор — мг 1200-м, лизинор — мг 6400-м, метионинор — мг 3800-м, тре-

пшэрыхъэщтыгъэх, арэу щыт-ми, лъынIфэ узи, шэтэхъон узи адыгэмэ яIагъэп, ар хэгъэкIи, нэмыкI цIыф лъэпкъэу къа-хэхъэрэмэ агъэшIагъоу ахэр яжъышъхъэ нэс ищыгъэхэу, яакъыл чанэу щытыгъэх. Ар зэ-пхыгъэн ылэкIыщтыр макIэп: апэрэмкIэ, шэм хэшIыкIыгъэ тхъум зэкIэ зыщыщынэрэ холе-стериным нэмыкIэу шлогъэшхо зилэ фосфолипидхэри хэлъых. ШIэныгъэлэжмэ зэрагъэунэфы-гъэмкIэ, холестериныр шхыным икъоу хэлъын фае, сыда пIомэ ар пкъы-шъоным ишыкIэгъэ дэдэмэ ащыщ, дэир ежъ пыкъышъоным, анахъу шIум, холе-стериныр ежъ-ежъ-ырэу къышIэу зыри-гъажъэкIэ ары. Арэу-щтэу зыхъун ылэ-кIыщтыр белокур макIэу, тхъур, уг-леводхэр (анахъу шъоушчыгъур) ба-щэу цIыфым ышхы-мэ ары.

ЯтIонэрэмкIэ, былымым ыкIи гъэщым хэлъ тхъу пытэр фыгум ыкIи натры-фым хэлъ дагъэм дашхыщтыгъ, ащ къыхэкIэу шхыным хэлъын фэе «насыщеннэ» (тхъум нахь къыдакIоу) ыкIи «ненасыщеннэ» (дагъэм нахь къыдакIоу) жир-нэ кислотэхэр зтэ-плъытэмэ, шапхъэм диштэщтыгъэ, кIы-мафэм — нахь кIо-чIабэ, гъемафэм нахь кIо-чIэ макIэ къэзы-тырэ тхъур агъэфе-дэщтыгъ.

Адыгэмэ зы ма-фэм ашхырэ гъомы-лапхъэм углеводэу хэлъыр къэплъытэмэ, грамм 280 — 320-рэ фэдиз мэхъу. Анахъу кыхэбгъэщынэу щытыр IэшIу-IэшIу-хэр мафэ къэс ашхы-рэ шхынэу зэрэщы-мытыгъэр, шъоур нахь къэбэкIэу, шъоу-щыгъур мэкIэ дэдэу зэрагъэфедэщтыгъэр ары. Цыфым угле-водыр нахьыбэу кы-IэкIзыгъахъэрэр коц

ЕтIани адыгэмэ бэу хэтэрыкI-хэмрэ пхъэшхъэ-мышъхъэхэм-рэ ашхыщтыгъ. Ахэм шIуагъэ зилэ углеводэ зэфэшъафхэр ахэлъ: фруктозэр, пектинын, флавоноидхэр, каротиноидхэр, фитонцидхэр ыкIи нэмыкIхэр.

ТыкызтегушчыIэгъэ белокум, тхъум ыкIи углеводхэм анэмы-кIэу, шхыным анахь мэхъанэшхо псауныгъэмкIэ къэзытырэр ви-таминэу ыкIи микроэлементэу хэлъхэр арых. УплъэкIунмэ кы-зэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, адыгэмэ

шхынэу къыхахыгъэхэм вита-минхэр зэкIэ шапхъэмэ адиштэу ахэлъых, анахъу псым хэткIу-хъэрэ витаминхэу B1, B2, B6, PP, аскорбинкэ хафэр ыкIи тхъум хэткIухъэрэ витаминэу А-р ыкIи Д-р.

Минеральнэ пкъыгъохэр пштэ-мэ, анахъу адыгэ шхынмэ ахэ-лыр гъучIыр, кальций, фосфо-рыр, магний. IэшIу-IэшIухэр нахь макIэу, щыугъэр къэбэкIэу адыгэ шхынхэр щытыгъэми, щыгъоу аIуфэщтыгъэр бэп. Ар зэпхыгъэр адыгэмэ щыгъу къо-дыем ычIыпIэ бжыныфщыгъур зэрагъэфедэщтыгъэр ары. Ти-уплэкIунмэ кызырагъэлъэ-гъуагъэмкIэ, бжыныфщыгъум нахь щыгъу макIэкIэ щыугъа-гъэ шхыным къыреты, ащ псау-ныгъэмкIэ мэхъанэшхо иI. ЕтIани бжыныфщыгъум шIуагъэ зилэ пкъыгъуабэ хэлъ бжы-ныфым, къоным къапкъыры-кIэу.

КIэкIэу, анахь мэхъанэ зилэр кыхэбгъэщэу къэпIон хъумэ, адыгэхэм ягъомылапхъэ гъэхъа-зырыкIэ нэмыкIмэ зэратегIырэр хьалыгъу папкIэу фыгум е на-трыфым ахэшIыкIыгъэ пластэр

ТИЗЭДЭГУШЫНЭГЪУХЭР

ШЫМЫГЪЭХЪУ Айтэч:

«Тиффхэм тишлуагъэ ядгъэкIыным тыпылъ»

Мы къулыкъум, Росздравнадзорым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэlorышлэлэ, бэрэ игугъу тшлэу шытэп, лъыплъэн-уплэкIун пшэ-рылхэр зилэ сыд фэдэрэ къэралыгъо органи фэдэу ари «тIэкIу зэфэшIыгъэу» кытцэхъу. Арэу шыт нахь мышIэм, медицинэ, фармацевтическэ IофшIэным, социальнэ фэло-фашIэхэр цыфхэм зэрафагъэцакIэхэрэм алъэныкъокIэ икIыгъэ илээсым мы къулыкъум специалистхэм ашыгъэ уплэкIунхэм кIэлэу кватегушылэнэу телъэлугъ Росздравнадзорым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэlorышлэлэ ипашэу Шымыгъэхъу Айтэч.

уцэу ащэфыхэрэм ядэгъуэгъэ изытет...

— Изэгъу уцэу тиаптекхэм ащэфыхэрэм ядэгъуэгъэ, цыфхэм япсауныгъэкIэ ахэр щынэгъончъэу шытхэм зэгъэшIэгъэным эпхыгъэу уплэкIун 21-рэ икIыгъэ илээсым тигъlorышлэлэ зэхичагъ. Ахэм ашыщэу 9-р МВД-м иIофшIэхэр тигъусэу тшыгъэ, Изэгъу уц нэпцIхэр зыщэхэрэр кыыхэгъэщыгъэнхэм фэшI. 2010-рэ илээсым Адыгем ащ фэдэ бзэджэшIагъэ щыдгъэуныфэгъэп.

Ау мыщ дэжыым кышыхэгъэщыгъэн фае Изэгъу уцхэр зыдэлъ къэмлан 81-рэ, шапхэхэм адимыштэу гъэхъаырыгъэ Изэгъу уц зэфэшIыгъэ 11 ыкIи серие 11 аптекхэм ащэнхэ фимытхэу 2010-рэ илээсым кызыррачIэтыгъэр, ахэм ашыщэу Изэгъу уц 10-р — федеральнэ гупчэм кыкIыгъэ писъмэхэр тифуытылIэу. Мыщ фэдэ IофшIэным изэшIохынкIэ Изэгъу кытфэху эксперт организациер — Адыгэ Республикэм псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ и Министерствэ и Контрольнэ-аналитическэ лабораториеу шапхэхэм атетэу аккредитацие кыдэзыхыгъэр.

— ТызэрэщыгъуазэмкIэ, цыфмэ ятхъаусыхъу кышыулулэрэм ипчъагъэ хъуагъ. Сыда зыфэгъэхыгъэхэр а тхъаусыхъэхэр? Ахэм япхыгъэ уплэкIунхэм сыда кыагъэлэгъуагъэр?

— Шыпкыгъэ, икIыгъэ илээсым тигъlorышлэлэ писъмэ 89-рэ кылулэгъ. Ар 2009-м егъэпшагъэм, процент 40-кIэ нахыб. Цыфхэм ятхъаусыхъэхэм ямызакъоу, прокуратурэм кыкIыгъэхэри кытылIыгъэхъэх. Анахыбэу зыгъэтхъаусыхъэхэр медицинэ фэло-фашIэхэм язытет ары. Ащ фэгъэхыгъагъ тхъаусыхъэ 74-р, ахэм ашыщэу писъмэ 47-р медицинэ фэло-фашIэхэм ядэгъуэгъэ ымыгъэрэзагъэхэр ары кызытыгъэхэр. Мыхэм анэмыкIэу фармацевтическэ IофшIэным фэгъэхыгъэ тхъаусыхъэ тхылъ 12 кытылулэгъ икIыгъэ илээсым. Ахэм ашыщэу нэгбгъри 8-р зымыгъэрэзагъэр ыпкIэ хэмылэу Изэгъу уцхэр цыфхэм ягъэгъотыгъэнхэм эпхыгъэ унашгор гъэцкIагъэ зэрэмыхурэр, сымаджэхэм яфитыныгъэхэр укыуагъэхэу кызырэхэкIыгъэр ары. Тхъаусыхъэ тхылъи 3 кытфагъэхыгъэ социальнэ IэпыIэгъу цыфхэм аратыхэрэм афэгъэхыгъэу. Ахэм зэкIэм япхыгъэу уплэкIунхэр зэхэтчагъэх ыкIи кыыхэгъэщыгъэ сшIоигъу цыфхэм ятхъаусыхъэхэм япроцент 70-м кыратхагъэр зэрэшыпкыгъэр. Мыхэм афэгъэхыгъэ тхылъхэр тэри нэужым дгъэхыгъэх прокуратурэм ыкIи псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ АР-м и Министерствэ.

— Сыд фэдэ Iофыгъо шхъалэха 2011-рэ илээсым зэшIошухы фаеу ишхуэхъэхэр?

— Пшэрылэу тифэхэм ягъэцкIэн тапэки тыпылбыхт. Тыналэ зытедгъэтыгъэхэм ашыщ цыфым ипсауныгъэкIэ анахь ищыкIэгъэ Изэгъу уцхэм яасортимент ыкIи ахэм арасэ зынэсырэр зэгъэшIэгъэныр, Изэгъу уцэу аптекхэм ащэфыхэрэм язытет, ахэм ядэгъуэгъэ гъэуныфыгъэныр.

Iофыгъо шхъалэу тапашхъэ итхэм ашыщ лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфилорэм хэхъэрэ Iофтхъабзэхэм ягъэцкIэн, цыфхэм медицинэ IэпыIэгъоу арагъэгъотырэм идэгъуэгъэ лъыплъэгъэныр, нэмыкIэхэри. Кыыхэгъэхъожы сшIоигъу АР-м псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ исистемэ зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным ипрограммэ (имодернизацие) кыхиубыгъэрэ Iофтхъабзэхэм ыкIи федеральнэ къэралыгъо учреждениехэу медицинэ IэпыIэгъу цыфхэм языгъэгъотыгъэхэрэм ямодернизацие фэгъэхыгъэ программэхэм ягъэцкIэн тигъlorышлэлэ гъунэ зэрэлыфыщтыр.

Псауныгъэр кыуэхумэгъэным исистемэ хэмыхъэхэу, ау медицинэ IофшIэным пылгъхэм (медицинэ кабинетхэу спорт еджапIэхэм, гурыт еджапIэхэм, кIэлэ-цыкIу IыгыпIэхэм ачIэтхэм) лицензи ялэныр Федеральнэ законым кыделъыгъэ. Ащ игъэцкIэн лъыплъэгъэныри тэ тшпгъэрыл. ГухэкI нахь мышIэми, мыхэм лицензи кыдахыным эпхыгъэ Iофыгъохэр муниципальнэ образованиехэм агъэгужъох, анахъэу ащкIэ гумэкIыгъохэр кызытыкIыгъэхэр районхэр арых. А IофшIэныр нахь псынкIэу зэшIохыгъэн зэрэфаер агу кыздгъэкIыжы тшIоигъу министерствэхэм ыкIи ведомствэхэм япашэхэу ахэм алъыплъэн фаехэм.

Iоф зыдэтшIэнэу итхуухэрэ Iофыгъохэм ашыщ МВД-мрэ наркотикхэр хэбзэнчъэу гъэзекIогъэнхэм пэуцужыр кыулыкъумрэ (ФСКН-м) тазэраделажьэрэр тапэки нахь гъэпытэгъэныр.

ИкIэухым кыасло сшIоигъор мы къулыкъум ыпашхъэ ит Iофыгъохэр, пшэрылэу илэхэр шэпхъэшIухэм атетэу гъэцкIэгъэнхэр, зэшIохыгъэнхэр тиспещалистхэм яамал, яшIэныгъэ кызырэхыщтыр ары.

— Тхъауегъэпсэу, Айтэч, гушылэгъу укы-зэрэфэхъуэгъэмкIэ. ШыуигухэлъышIухэр кыжжудэхъунхэу шыу-фэтэлэ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэ. Сурэтым итыр: Росздравнадзорым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Гъэlorышлэлэ ипашэу Шымыгъэхъу Айтэч.

Тезыхыгъэр Iэшыгъэнэ Аслъан.

— Пстэуми апэу, Айтэч, укытфегушылэ тшIоигъуагъ цыфхэм медицинэ IэпыIэгъу республикэм щягъэгъотыгъэным ылъэныкъокIэ 2010-рэ илээсым шыуикъулыкъу шышгъэ уплэкIунхэм кыагъэлэгъуагъэм.

— АпэрапшIэу кыыхэгъэщы сшIоигъор фармацевтическэ бздэрым, «фармынок» зыфалорэм, хэтхэми, медицинэ ыкIи социальнэ учреждениехэм япашэхэми яIофшIэн зэрэзэхъагъэм тикъулыкъу зэрэлышлэрэр, фитыныгъэу, амалэу тифэр цыфхэм япсауныгъэ кыуэхумэгъэным, тишлуагъэ ахэм ягъэкIыгъэным зэрэфэгъэlorышлэрэр ары.

Цыфхэм медицинэ IэпыIэгъу зэрагъэгъотыгъэн ылъэныкъокIэ лъыплъэн-уплэкIунхэм афэгъэхыгъэмэ, къэлогъэн фае ахэм афэдэ IэпыIэгъоу тимедицинэ учреждениехэм ашарагъэгъотыгъэрэр шапхэхэм адештэмэ, «стандарты медпомощи» специалистхэм зыфалохэрэр ахэм ашагъэцакIэхэмэ зэгъэшIэгъэным пае планым хэмытэу уплэкIун 25-рэ икIыгъэ илээсым зэрэзэхэтчагъэр. ТыуплэкIугъэ медицинэ учреждениехэм япроцент 56-м законодательствэр ашаукъуагъэу кыыхэгъэщыгъ.

ЗэкIэмкIи икIыгъэ илээсым тиспещалистхэм аптекхэм, Изэгъу-профилактическэ ыкIи социальнэ учреждениехэм уплэкIун 397-рэ ашызэхъагъ. Ащ шыщэу 225-р фармацевтическэ IофшIэным ыкIи наркотик зыхэлэ Изэгъу уцхэмрэ психотропнэ веществохэмрэ кызырэрэагъэкIокIыхэрэм, уплэкIун 26-р — лицензиехэр ыкIи ахэм кыагъэуцурэ шапхэхэр зэрагъэцакIэхэрэм япхыгъагъэх. УплэкIуни 124-р тийлгъэ план кыдылгъытэщтыгъэх, 247-р планым хэмытэу зэхэтшгъагъэх.

2010-рэ илээсым уплэкIунэу тшыгъэхэм ягъэхыгъэхэм япхыгъэу административнэ хэу-кыоныгъэхэм афэгъэхыгъэу протоколи 8 зэхэдгъэуцагъ,

кыыхэгъэщыгъэ шыкIагъэхэм ядэгъэзыжыным эпхыгъэу предписание 50 медицинэ учреждениехэм япашэхэм яттыгъ.

— Фармацевтическэ IофшIэным ылъэныкъокIэ уплэкIунэу зэхъагъэхъэхэм кыагъэлэгъуагъэм тIэкIу нахь игъэкIотыгъэу тыщыгъэгъэозэн плъэкIына? Сыд фэдэха а хэу-кыоныгъэхэр?

— Гъэlorышлэлэм тиреспубликэкIэ ыуплэкIунхэу шыт федеральнэ къэралыгъо фармацевтическэ организацие б. Ахэр илээсым кыкIоцI тиспещалистхэм чэзыу-чэзыоу аууплэкIугъэх. Гъогогууиплэ кыыхагъэщыгъэ хэу-кыоныгъэхэм ашыщым сертификатхэр специалистхэм зэрамылагъэхэр, наркотик зыхэлэ Изэгъу уцхэм ыкIи психотропнэ веществохэм япхыгъэу Iоф зышIэхэрэм хэушгъафыкIыгъэ ухъаырыныгъэ арагъэгъотыгъэу зэрэщымытыгъэр. Ахэм афэгъэхыгъэу протоколхэр зэхэдгъэуцагъэх административнэ пшэ-дэкIыж ахыным пае.

ИкIыгъэ илээсым тифошIэнкIэ тыналэ нахь зытедгъэтыгъэхэм ашыщ цыфым ипсауныгъэкIэ мэхъанэ зилэ, нахь ищыкIэгъэ Изэгъу уцхэм арасэ лъыплъэгъэныр. 2010-рэ илээсым имэлылфэгъу кышцегъэжыгъэу а лъэныкъомкIэ типлан хэмытэу уплэкIуни 154-рэ тиспещалистхэм ашIыгъ. АптекиплI ащкIэ хэу-кыоныгъэхэр зышIыгъэу кыыхэгъэщыгъэр (Iур — унэе предприниматель). Ахэм афэгъэхыгъэ материалхэр прокуратурэм дгъэхыгъэх, законодательствэр зыукъуагъэхэм пшэ-дэкIыж арагъэхыгъ. ЯтIонэрэ уплэкIунхэм а шыкIагъэхэр зэрэдагъэзыжыгъэхэр нафэ къашIыгъ.

Сэ сишIошIыкIэ, мы лъэныкъомкIэ арэуштэу Iофхэр мыдэу шытынхэмкIэ зышIагъэ къэкIуагъэр аптечнэ организациехэм япашэхэм пшIорыгъэщэу Iофэу адэтшIагъэр ары.

ЫпшгъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ Изэгъу уцхэм афэдэхэм арасэ зыпкэ итынымкIэ IэпыIэгъушIоу тифэх Адыгэ Республикэм псауныгъэр кыуэхумэгъэнымкIэ и Министерствэрэ уасэхэм ыкIи тарифхэм ягъэзекIонкIэ республикэ Гъэlorышлэлэмрэ. Арэуштэу тызэрэзэдэлажьэрэм ишлуагъэкIэ, цыфым ипсауныгъэкIэ мэхъанэ зилэ, нахь ищыкIэгъэ Изэгъу уцхэм я Перечень хахъэхэрэм арасэ кыыхатымыгъэгъэхъон тэлъэкIы.

ФэгъэкIотэныгъэ зилэхэм ыпкIэ хэмылэу Изэгъу уцхэр алэ-кIэгъэхъэгъэнхэм фэгъэхыгъэ унашгор, ащ кыдылбгытэрэ шапхэхэр тэрэзуу гъэцкIэгъэнхэм лъэшэу тыналэ тетэгъэты. Мы программэм хэлэжьэрэ аптечнэ учреждениехэм япроцент 80-м кышымыкIэу илээс кыс тэуплэкIух.

Зы рецептым, гурытымкIэ, 2010-рэ илээсым ыуасэщыгъэр сомэ 923-рэ. Ар проценти 10-кIэ нахыб 2009-м уасэу илагъэм нахы. ФэгъэкIотэныгъэ зилэхэм ыпкIэ хэмылэу Изэгъу уцэу аратын фаехэм апэлухъащт мылькур икIоу кызырамытIупшыщтыгъэм фэшI, республикэ бюджетми ахъщэ кыыхагъэкIына фаеу хъуштыгъ. ЗэкIэмкIи 2010-рэ илээсым ыпкIэ хэмылэу сымаджэхэм Изэгъу уцхэр аратыным пае рецепт 87728-рэ аптекхэм кырахыыллагъ. Врачхэм кыратхыкIыгъэу, ау цыфым ащкIэ Изэгъу уц рамытыгъэу ыкIи нэужым, охъгэ гъэуныфагъэм кыкIоцI, а уцхэр алэ-кIагъэхъабынхэм пае агъэтылбгыгъэ рецептхэм ахамыгъэхъагъэу кынагъэр 144-рэ. Ар кызыыхэкIыгъэр Изэгъу-профилактическэ учреждениехэм заяквэхэм язэхэгъэуцон тэрэзуу Iоф зэрэдамышIэрэр ары. Ащ ыпкэ кыкIыкIэ, Изэгъу уцэу республикэм кырашагъэр шлуагъэ кытэу гъэфедагъэ, муниципальнэ образованиехэм яаптекхэм ящыкIагъэм тетэу атегосагъэ хьурэп.

— Цыфхэр зыгъэгумэкIыхэрэм ашыщ Изэгъу

**(КъызыкIэлыкIорэр
мэлылфэгъум и 1-м
къыдэкIыгъэ номерым ит).**

Айтэч зэхихыгъэм ежэгъахэп. Ащ игугъу къыфишIыжырэпти, ежъ къышхуштыгъэр къешIугъэу, Тхьэм насыпэу фишIыгъэм езэгъыгъэу ары. Къызэтэзылажэу къышIошIыштыгъэр сабий ышъо зэрэхидзагъэр ары. Сыда джы къэхъугъэр? МэщыкIо Асфаррэ ипсэогъурэ гушIэхэу урамым зэрэтетыгъэхэр зылэгъугъэ горэм къырилогъжыгъэти, Айтэч къышIагъ жыбгъэр къыздикIыр лъэныкIор. Ары шъхъаеи сыда ащ къырилогъэщтыр? Ышъо сабий зэрэхэлъыр ышIэзэ ыцэжыныу ащ къырилогъэныр ышIошъ хъуштыгъэп. Ащ игугъу фишIыныу фэягъэп, пэшIорыгъэштэу ыушэтыныу гухэлъ иIэу еIэсэкIэу къыригъэжыгъэ:

— Сыда джы къэхъугъэр? Ащ игугъу къысфэпшIыжыштыгъэпти, къызэрэсщыхуштыгъэр насыпэу Тхьэм къыпфишIыгъэм узэгъыгъахэу уигъашIэм укыыздышIэнэу уеуцолIэгъахэу ары.

— Ари къыосIон, — игуапэу Данэ джэуап къытыжыгъэ, — зы мазэрэ уадэжъ сызесым къызгурылауагъ угу зыфэмькIорэ псэогъум удышIэныр зэрэхъэзабыр. Джы нэс ащ игугъу къыпфэсымышIыми, джы тадэжъ сыкIожыштышъ пшIэным пае къыосIуагъ.

ОшIэ-дэмышIэу Данэ зыкъызэрэзэпыригъэзагъэм ежъ зэнэгуерэр шъыпкъэнкIи мэхъум зегупшысэм зэрилогъжыгъэ Айтэч: «Емынэр зыIухъан Асфар мыр къыгъэблыгъэна?» Ау сыд къырилогъэштими, ежъ псэогъу зыфишIыныр ышъхъэ кIыхъэгъахэп. Чимынэмэ шIоигъу, ащ фэшI еIэсэкIы, зэнэгуерэм игугъу фишIыгорэп.

— Сабыеу пшъо хэлъым ихъатырми...

— Ащи сегупшысэгъах, — къэгулагъ Данэ. Ары анахъэу сыкызэтэзылажэщтыгъэр, ау ар сэлэклэ хъэзаб сыхэтэу сигъашIэ къэхъыным ыпэу сышымIэжыныр къасштэу тадэжъ згъэзэжыныр нахъ хэкIыпIэ тэрзэу слытагъэ. Сабыир къэхъумэ, уикIалэшъ, уфаемэ бгъотыжыны, хъау пIомэ къэслъафэгъэс, сфэлэзкIыштымIэ згъашIоу сIыгъын.

— Джыри зэ егупшысэгъэ, — Айтэч шIу ыльэгъурэ бзылфэгъэм къышымIэгъэзыеным пае иамалхэм яусэ. — Ятэ зышъхъарымыт сабыир насыпшIо хъун ыльэкIыштыгъэ. Ори къыздэошIэ шIу дэдэ узэрэслэгъурэр. Арышъ, сэ сфэлэзкIыштымIэ пшIоигъор пфасшIэу, уилэгъухэм уямыхъуапэу узэрэслэгъыштыр пшIошъ гъэхъуи, сыолъэу сыкышымIэгъэзыенэу. Узэрэзгъэгугъэрэр згъэцэкIэжыны зэрэслэгъыштым уицыхъэ телъэу къысцэхъу.

Ащи къыубытыгъэп Данэ.

— Сегупшысэгъах, — къыпиупкIыгъэ.

Айтэчи ащ нахъыбэ фэщыIэжыныгъэп, къызыпугъыжыкIыгъэ:

— ШIу плэгъурэм, зыщыбгъэгъупшэн умылъэкIырэм удэкIожыштыгъэ, ара? Ара непэ Асфаррэ орырэ шъугушIэу урамым шъузытетым

зэшъулауагъэр? Арымэ, ыпэкIи ар къыосIогъагъэ, джыри къыкIэсэлэтыкIыжы, а угу пымыкIырэ кIалэм гу шъызгъэфэщтэп, сигъогупэ тесыдзыштыгъэ. О усимыIэу сэ сыщыIэн слъэкIыштыгъэ, ащ пае сызэблэн щыIэп. СигушIэ згъэцэкIэжыу зэрэсишэныр къыбгурылогъахэу къысцэхъу.

— Хъау, хъау, Айтэч, — зэхихыгъэм къыкIыгъэщтагъэу, еуцолIэжы зэрэмыхъуштыр къыгурылауагъэу къэгулагъ Данэ. — Шъыпкъэ, непэ Асфар урамым сыщыIукIэгъагъ, тыгушIэуи бэкIаерэ тыштыгъэ, ау а о къыпшIошIыгъэм фэдэ зэтIогъахэп. — Нахъ ышIошъ ыгъэхъуным пае пигъэхъожыгъэ. — Зыгорэм хэкIыгъэ сабыир зышъо хэлъ бзылфы-

пIокъон, ащ ыпэу шхончыкIэ укысаоу сыуукIымэ нахъышIу.

— Сэ шхончыкIэ сыуаоу усэукIыфэ ушIэIэнэу Тхьэм еIу, ау... — къылоштыр къын къызэрэсщыхуштыгъэр къыхэхэу хэцэткIыгъэ Данэ, — шхончыкIэ къыуаомэ зышIоигъуи щыI...

— Хэт? — зыцIэ къырилоштыр ешIапэм, къэгулагъ Асфар.

Дани ащ нахъыбэ фэщыIэжыныгъэп, Айтэч рилауагъэхэми къырилогъжыгъэхэми ащигъэгъозагъ. Ащи тещыныхъэу иунэ кIымыкIыжыныу зэрэрихъухъагъэри ыушъэфыгъэп.

— Ары Iолъ. Ары Iолъ, — а гушIытIур Асфар къыкIиIотыкIыжыгъэ, джэуапэу къытыжыштым егупшысэ фэдэу

гъэу псаоу къэкIожыныу.

Асфар къэмылэгъуахэ зэхъум милицие Iоф ашIыгъэ, ари ыуж ихъагъэ. Бэрэ лъыхъуагъэх, ау е-о-ой Данэ зыщыгуыгъэм зи кыкIыгъэп, чIыгур зэгъоzi дэфагъэм фэдагъэ, псаоуи къагъотыжыныгъэп, ихъэдашъхыи теплъэжыныгъэхэп.

Айтэч къырилауагъэр ыгъэцэкIагъэу Данэ къышхыоу Асфар теплъэжыным щымыгуыштыгъэхэми, етIани ыпсэ фигдадэщтыгъэ кIалэр егъэшIэрэу чIинэгъэпэныр ышIошъ ыгъэхъунэу фэягъэп. Айтэч игъогупэ тыридыныу къызэрэрилауагъэм зыщегъэгъуазэм, зигъэлIэу къыгъэщтагъэу къышхыныгъэхъуным пае хъатэу зэхимышIагъэу зыкъышIыгъэхэми, хэт ышIэра къэхъулIэн ыльэкIыштым тещыныхъэу ышъхъэ рыхъыжэжыныгъэнкIи мэхъур ыгукIэ зыдиIыгъыгъэ. Ежагъ Асфар псаоу щыIэу зэхихыным шыгуыгъэу, аужыпкъэм, янэ дэжъ кIуи елэIугъэ, нэмыкIхэм арымIоштыми Асфар фэгъэхъыгъэу къэбар горэм шыгъуазэмэ къырилонэу, хэти игугъу фимышIыштыгъэуи гушIэ ритыгъэ, ау ащи къыкIэрихыгъэ щыIэп.

— А, сипшъашъ, скъо шIу зэрэплэгъурэр сэшIэ, ежыри ары, ау псаоу щыIэу сэшIэмэ о пшIосыушъэ-фына, — ылауагъ ным ынэпсыхэр IэгущыокIэ кIилъэкIыкIыхъэ. — Ауштэу къычIэкIыгъэхэми сэргущи боу сыгушIони, ау Асфар фэгъэхъыгъэу дэгъуи дэи сыд фэдэ къэбари сыщыгуагъэп.

Ащ къырилауагъэм гугъэпIэ тIэкIоу Данэ илагъэр шIуигъэкIодыжыштыгъэ. ШIу ыльэгъуштыгъэ кIалэр къызэрэклэдылауагъэр зыфигъэгъужыны ымылэкIэу Данэ гугъу хэтыгъэ. Ыгу еIэжыныгъэу щымылэжыным дэгущылагъэ: «УкысэдIугъэгущэп нахъ, си Асфар, боу бэрэ къыосIуагъэ ар къыохъулIэн зэрилъэкIыштыр». Щымылэжыныр зэригъэмысагъэр жъалымыгъэу зыфилъэгъужыныгъэ, сыд фэдиз къын ежъ ыльэгъуштыгъагъэхэми, Бэгъотыкъомэ адэжъ къынагъэмэ кIалэр псаоу къэнэщтыгъэу ыIуи, ащ къызэриклэжыныгъэм инэу рыкIэгъожыныгъэ, хэукъоныгъэ инэу ышIыгъэуи ылытагъэ. «Къысфэгъэгъу, Асфар, а хэукъоныгъэр сэгъэшIыгъэр шIу дэдэ узэрэслэгъурэр, псэогъу сыпфэхъуным сызэрэклэжыныгъэуи ары», — нэрымылэгъоу Данэ джыри кIалэм дэгущылагъэ.

Данэ нэпсыбэ ригъэхыгъэ, сыд фэдизэу зэгъыжыгъэкIи къэхъулауагъэр зыщигъэгъупшэн ымылэкIэу гушIысэ хыльгъэхэм зылэклаубыгъэмэ хэмычъыешъоу чэщ пчъагъэрэ нэпсыкIэ шъхъантэр ыгъэшIугъэ, шIу ыльэгъуштыгъэ кIалэр егъэшIэрэу зэрэчинагъэр хэмыкIокIэжыны тыркъоу ыгу къытенагъэ.

А хъугъэ-шIагъэм ыуж мээ зыщыпIл нахъ темышIагъэу Айтэчи зыдэхъугъэр амышIэу къуаджэм зыдэкIодыкIым, апэм «ох, фэшъуашэу къэхъулауагъэ» ылогъагъэхэми, ари ежъ къызэрэклэдылауагъэр зыдишIэжыу Данэ тхъаусыхагъэ: «Адэ гушэ сьдэу нэбгырэ мыгъоу мы Тхьэм дунаим сыкытыригъахъуи!»

2010-рз илъэс

пэнэшъу Сэфэр ХэмыкIокIэжыны тыркъу Рассказ

гъэр, анахъ шIу плэгъоу рилауагъэхэми, зыпэсыжыны адыгэ кIалэ къызэрэмыхъуштыр къыбгурылон фаеба.

— АщкIэ сэ сыбгъэщIэн плэкIыштыгъэ, — ышIошъ хъугъэп Айтэч. — Шъузысэлэулауагъэм ехъулIэу шъуадэжъ укIожыныу ошIэ-дэмышIэу зэрипхъухъагъэм хэлъыр къызгурымылонэу сыхъакъ-мэкъ дэдэу укысэплъа? Арышъ, егупшыс, угу хэкIэгъэ кIалэр егъэшIэрэу чIэунэныр сэ сиунэ укынэныр нахъ къапштэрэм, къытхад.

Айтэч игушIэхэм Данэ къыклагъэщтагъэ, ыгу къагъэкIодыгъэ. Ары, къырилауагъэр ышIэнкIи Айтэч тIу еIэштэп, шIу ыльэгъурэ кIалэр къэкIодылIэн ыльэкIыштыгъэ. Ауштэу зыхъурэм сыд ишыIэжъ, зыщигъэгъупшэн ымылэкIэу гугъу-мыгъум хэтэу игъашIэ къыхъыштыгъэ. Ащ сегупшысэм ышъхъэ къеуагъэ: «Тадэжъ сыкIожыштыгъэ-сымыкIожыштыгъэ?» ФэгугитIу къэхъугъэ. МыкIожынымэ къызлэгъэхэнэшт лIым дышIэныри тхъагъоп, ары шъхъаеи сыд илажъ шIу ыльэгъурэ кIэлэ хыем. «Асфар къыззэгъэкIодылэнэуи?! Хъау, хъау, — ыгукIэ къэкууагъэ. Айтэч иунэ кынэнуу тыриубытагъэ.

Мафэхэр кIоштыгъэх. Данэ ядэжъ къэкIожыныгъэу алоу Асфар зэхимыхы зэхъум зыфэшIыр къыгурымылоу къэгумэкIыгъэ. КIэгъожыныгъэна? Данэ зыфишIыныгъэу ригъэжыгъэ. Ыпэ кIымыфахэ зэхъум ыпэкIэ зэришIыгъагъэм фэдэу тхылышIэ тхыгъэкIэ макъэ ригъэлугъэ зэлукIэхэмэ шIоигъоу. Данэ къышIагъ Асфар къыIукIэмэ зыкIышIоигъор, ау риложыштыр ары къын къышхыштыгъэр.

Уахътэу къыфишIыгъэм ехъулIэу Данэ Асфар урамым зыщыIокIэм, къэхъэ-ухъажэ имыIэу гуIэнкIэ къеупчыгъэ:

— Сыда адэ шъуадэжъ укызкIэмыкIожыныр, тыззэгъыгъагъэба, сыкыуажэзэ сезэщыгъэ. УкIэгъожыныгъэу къэ-

зи къымылоу плэгъэу тIэкIурэ щытыгъэ. Къыгъэщтагъэу Данэ къышхымыхъуным пае, ыпэкIэ фэдэу мэхъэнэ хъатэ римытыгъэу джыри зыкъышIыгъэ. — Ары нэмыIэмэ укызыфанэрэп Iофэп, сэ къысщыхъугъэр укIэгъожыныгъэу ары. ЫпэкIи къыосIогъагъэба, ар зышIэштым хэщыунашъо ышIыштыгъэ. Арышъ, псэогъукIэ укысфаемэ, Бэгъотыкъомэ яунэ пшъхъэ кIыхыжъ.

Ежыри ары зыфаер, ау зытещыныхъэрэп джыри фыхигъэпсыгъэ:

— Нэужым укIэгъожыныгъомэ? — Тэрзэуу къызэримылауагъэм гу лъытэжыныгъэу Данэ къыгъэтэрэзыжыныгъэ. — О ащ хэпшIыкIыжыны щыIэп, сэ укызэрэсэкIодылIагъэр зыфэгъэгъужыны сымылэгъэу, сыгу уимыкIэу сигъашIэ къэхъыштыгъэ. Айтэч цыхъэ фэпшIыпэнэу щытэп. Марыба ыпэкIэ къысилогъагъэр ыгъэцэкIэжыныгъэба! Арышъ Тхьэм насыпэу къысфишIыгъэм сезэгъэу Айтэч иунэ сыкынэу орыкIи сэрыкIи нахъышIу.

— Къапоуи зэхэсэмыгъэх, — Асфар къедэлунэу фэягъэп. — А зыфанIорэм уемышыныхъэу шъуадэжъ кIожъ, сэ сыкыюжэ. — Ар къызэрилогъыжыны, Данэ къылоштыми емыжэшъоу Асфар ежъэжыныгъэ.

Дани а мафэм илI къэкIожыныгъэ емыжэжыныгъоу ищыгъынхэр IалъмэкIым къыригъэкIужыны, ядэжъ къэкIожыныгъэ, Асфар къыльэкIофэ ышIуабэ дашIэу ежэщтыгъэ, ау къэмылэгъуахэ зэхъум зыфэшIыр къыгурымылоу къэгумэкIыгъэ: «КIэгъожыныгъэна? «Нэужым къэбарэу къылызIэсэгъэм ыгукIэ рыхыгъэ. Асфар зыгорэм кIоштыгъэу унагъом исхэм ащыщ къырымIуагъэу къызымылэагъорэр тхъамафэм къэхъугъэшъ икIэмыкIожыныгъэ рапсын амышIэу янэ-ятэхэр егъэгумэкIхъу ары. Ар зэрэзэхэхэу Данэ ышъхъэ къеуагъэр къэхъулIэн ыльэкIыштыгъэ ежъ зытещыныхъэрэп ары. Тхьэм елэIуштыгъэ яшIулэгъу ихъатыркIэ зи къемыхъула-

Хьалыгъур зэкIэми ашъхъ

МыекIопэ хьалыгъугъэжэ комбинатым нэмыкIэу тхъау-хэкI продукцияер къыдэзыгъэкIыр хьалыгъугъэжапIэхэри тикъалэ дэтых. А бизнесым хэхъоныгъэхэр ешIыхэшъ, шъхъадж къыдигъэкIырэм изытет дэгъуным фэбанэ.

ХьалыгъугъэжапIэу «И. П. ШыкIултырым» пчэдыжымы тызыдахъэм, цеххэм IофшIэныр ащыжъотыгъэ. Производствэм ипачэу Ольга Морозо-

вам гушIыгъэу тызыфэхъум къытфилотагъэ:

— ШыкIултыр Мусэ хьалыгъу ыгъэжэныу ыгу къызэкIым, мы чIыпIэр къышъэфыгъэ. Апэ ышIыгъэ цехым унэгъо хьалыгъу шагажэу аублагъэ. Илъэс заулэ зытешIэм, производствэм зырагъэушъомбгъугъэ. Хьалы-

гъугъэжапIэм джыдэдэм хьалыгъу зэфэшъхъафыбэ къыдегъэкIы: лъэпкъишъэу зэтефыгъэ унэгъо хьалыгъур, апэрэ, ятIонэрэ, апшъэрэ сортхэр зилэ хьалыгъур, бзыгъахэхэр. Джащ фэдэу хьамцIый хьалыгъу зэфэшъхъафхэр, коц хъаджыгъэм хэшIыкIыгъэр, батон лъэпкъ

пчъагъэ, булкэхэр, хьалыжыныгъэ хэр къэтэшIых. ХьалыгъугъэжапIэм сменищэу Iоф ешIэ, нэбгырэ 30-мэ IофшIэпIэ чIыпIэ мыщ шарагъэгъотыгъэ. ОборудованиекIэ зэтегъэпсыхъагъэ, Тыркуем, Таганрог къащашIыгъэ хьакухэр цеххэм ачIэтых. Iоф щызышIэхэрэм

игъом ялэжапIэ араты, хьакулахъхэм ятыни благъэкIырэп.

Пчэдыжъ къэс ямашинэхэм хьалыгъу стырыр республикэм ирайонхэм алъагъэлэсы. Къалэм ипсэупIэу «Черемушкэм» ичIыпIитIу ахъшэ тедзэ фамышIэу хьалыгъур ащатэ. Гупчэ бэдзэршIыпIэми хьалыгъугъэжапIэм тучан щыриI.

Леонид МЕРТЦ.

(Къызыкълъыклогэр гъэтханэм и 30-м къыдэкълъгъэ номерым ит).

Моу бэдэди щышлагъэп, мэшлокум ишлунклышъо хэсхэу зэрэгъжъотыхэзэ, къызэранэкълъыштыгъэхэ шъофбгъоджхэр, къазгъырыпэклэ къызэхатыхъэзэ, ари имыкыоу, лпыпсклэ къагъэшъоклыжъхэзэ, къызэкълэжъых. Игъорыгъоу къызэкълэжъых. Ащ фэдэ зыхъуклэ «лонэкло клалэм» агушъхъэ зэрэшхы, амал зыфэмыхъухэрэм оредыр абгъэу кыдефы: «Ура, ура, ура! Ура, кэмсэмо!..» — ягъэрет нахъ къызхаштэжъу къащыхъуэ...

Мыщ фэдэ зэпыуплэ хъазабгъохэм янасып къыхыжъыгъэмклэ шыблэкъохъаблэмэ лъэш дэдэу етлани шыкурышхо ашыжъы. Зымафэ Къолэс сержантым ыгу къэкълъыжъгъэти, адыгэ командир клалэу къаглохэ зэхъум ягъусагъэр зэрымилъэгъужырым ыгъэгумэкълэу къыхилулыгъ. Запсэкъо капитаным клодыклэу фэхъугъэр шыблэкъохъаблэмэ урыс клалэм къыфалотагъ. Джауштэу Запсэкъом шлуклэ игугъу амышлэу мэфэ закъуи блэкълэрэп. «Тхэм джэнэт дахэр кырет, клэлэ шлэгъуагъ!» — гъэнфагъэу Ещыкум къылошт. Тлэкълу щигъэшлэни, гукъэкълъыжъ шоркыым хэтэу, ыл хичызэ Хъаджэмыекъоми ыгъэшлэгъошт: «Ярби, псаун шъула, тхамыклэр?» Зэпыуплэшхор мыщ дэжым эклэм азыфагу дэтышт. Етланэ Гъуклэмкыоу ары, гукъэошхор къыхэщызэ, ар ктэзыукъошт: «Олахъэ, Мэджыд, а мафэм сз сызыхэплэгъагъэм псэ кыпыклэжъын слой, Тхэм ар ежъ ышлэн, сыфэмугъэжъыр...» Мыхъамодэ, аужыпкъэрашъхэм, иклэрыклэу ыгу къышлүзэхъабыжъшт, ынэпсхэр къечъэштых: «Сыкларыхъуэ, — ыпсэ хэлэгъэз къыпигъэхъошъшт, — ижъ хэтмэ, хэмытмэ зэрэзсымыгъэшлагъэмджэ сыфэмыфы дэд! Ау сэри сыштагъэти, спсэ хэмытыжым сыфэдагъ, зыпари сшъхъэ кыхъажытыгъэп...» — «Адыгэмэ хъадэр къышчанэу егъашлэми яхэбзагъэп. Кло, хъун, ащ мэхъанэ илэжъэп, ори зымыулыжъ...» — Мэджыдэ клалэм къыпэшлэу чыагъ ыгъэлэсэ шлоигъоклэ. — «Марджэ хъужьын, клалэхэр, зыжъугъэпыгъэх. Зэкълэмэ щысэ шъуафэхъунэу сз сыкышъушгъугъы.» — ылэзэ, плъэгъурэба, клэлэ хъазыпэр клодыклае хъугъэ. — «Къаймэти, ыпэрэмэ анахъуэ, гуегъу-псэегъур ягъусэгъэ капитаным иклэрыклэу фишлыжъыгъ.

Мыулышъыгъэ дзэ зэкълэрытэкъухъэгъэ цыкълум ащ лъыпытэу ащыгъум шыпккъэмкли, пклантлэр зэрикъухызэ, псаоу къэнэжыгъагъэхэмклэ ерагъэу зызэриугъоилэжыгъагъ. Украинэ лъы гъэсагъэу, Иванюкклэ еджэхэу, пашъуи адзэмэ зыхидзыгъагъ. Артиллерие полк еклагъэм нэужым зыхатэкъожъхэм топгъэо расчегъу илэмэ ащып Иванюк ылэ кыралъхъэгъагъ. Кэмэндир ныбжыклэм шыблэкъохъаблэхэмрэ Индрысэмэ ащыпэу къэнзал клалэмрэ гъусэ зыфишлыгъагъэх: дэгъу дэдэу зэрэшлэщыгъэх, сьд елуалэ фаеми, гъогу хылылэ къыздаклугъагъ! Хъау, тфы хъуштыгъэх, Колосов алоу ятфэу, Пшызэ шъолбыр щыщыгъ. Батлэ

бэжъу баф-чафыжъыгъ, сьд ыломи къеклоу, сьд ышлэми игъоу фэплэгъоу. Шыблэкъохъаблэмэ клалэм адыгэ лъэкъоцлэ шлагъуи кыфагъотыгъагъ, пшысэм хэт Къолэс арыгъэ агу къэзыгъэкълъыжъыгъагъэр. Адыгэмэ пелыуанэу зигугъу ашырэм фэдагъ. Къазгъыр тэрэз зылэкълэбгъафэклэ нэбгырэ зыщыпллэм афэхъун хъандэчыр кыпфыритлэ-кълыштгъагъэ сыхъатым агум. Къуаджэу Дукмасэвыр арыгъэ клалэр къыздикълыштыгъэр. Апэрэ мэфэ шыпккъэм Иванюк лейтенантэу, Къолэсэр Ещыкумрэ младшэ сержантхэу (зыр наводчикэу, ятлонэрэр топгъаоу) — полкым икомандиры, лффы зыригъэшлызэ, дзэ-клалэмэ апашъхъэ, тэмэтельхэри къащытырилъхъэгъагъэх.

Джырэблагъэ, пчыхъапэ горэм, мыщ ыпэрэ пытаплэр арыгъэ ащыгъум зытетыгъэхэр, «мессершмиттхэр» фыклаеу мыдрэмэ зэклафэгъагъэх, тлуунай мэшлошхоклэ агъэстыгъагъэх. Зэпыуплэу моу окопым дэлъыхэзэ, Гречкэм, артополкым икомандир, Къолэс сержантыр, зигъэсэмэркъэузэ, мырзуштэу ылуи еупчылъагъ: — Товарищ кэмэндир, мыщ ыпэрэ шэджэгъошхэгъум типолитрук къылысхи гъэзетэу сызэджэгъагъэмэ Гречкэ генерал горэ арыслэгъоуагъ. Ар сьдэу шъо кышъуыфштыта? Шъуилэхъылмэ сэлэш ары...

Адрэмэ, лущхыпцълыкълызэ, ишпыпкъэ дэдэу джэуап кытыжыгъ:

— А, Андрей Антоновичыр ара кызыфаплогэр? Ар сэ си-

Урысыеми зэлэшлэжыгъэгъэ Кавказ хэгъэгум, ар ипчъэ ихъагъугъэш арыгъэ...

Мы бэдзэогъу жьоркышхор а лъэпкъыбэмэ япчъэ хъэрэпклэрэшхор мамырэу зэфэшлыгъагъэ. Мы пчъэихъагъу-пчъэшхъаум дэжъ, гъэнфагъэу, пыир кынынэсышт, дзэкълэл шъэ пчъагъэмэ шъхъас зыфамышлыжъу лпыпсыр цагъэчъэнэу къэт...

Бэшлагъэп, мыщ кыпэкклэ, мэфэ зытлугорэ тешлэжыгъагъэмэ, тешлэжыгъагъ нылэп, фабэр фэбэшхоу, шэджэгъонэстырым, Сталиным, оборонэм и Нарком, машлуаер кызыпыустхъуклыр приказэу N 227-у кыгъэхыгъагъэм политрукхэр артополкым идзэкълэлмэ кызафеджэгъагъэхэр. Ежъ Мыхъамодэ а тхылъ шъхъаум

хъошхом инэпкъы тыкыри-дзыллагъ. Тызэкълэмыклэмэ тэдэ тыклонэу ары джы, Къаймэт!...

— Тэдэ уклогт? Уклони занклэу джэнэтым уихъат. Тхэм ыпсэ, зыдэкълуагъэм щышлу ешл, Запсэкъор сыгу къэбгъэкълъыжыгъэджэ, Къаймэт! Лушыгъэ хэлэу къэплуагъ... — Хъаджэмыекъом ылушлэклэ гумэкълъыгъэ-чъфынчъагъэр телъэу лушхыпцълыкълызэ.

Ещыку Къаймэт ар ыдагъэп: — Сэрэп, Мэджыд, ар къэзылуагъэр. Сталиным приказэу кытыгъ...

— Хъау, шъыу, о узгъэмысэу арэп. Ау сз сызэрэнэгъуерэмджэ, къэшлэгъуай а зэкълэклэ лффыр, Къаймэт. Мары егъашлэм адыгэхэр къушъхъэм хэсыгъэх. Къалотэжъэу ладжыри зэхэтхыгъэ, къушъхъэхэчъу бгышъхъэм кыххэзырэр Тхэмэи кыфэубытыжъырэр. Зыдэфэтым офэфэджэ... А къушъхъэхэчым джы тэри тыфэд сшлэшлы нахъ сшлэрэп сэ...

Шэджэгъо ужыр ара, хъаумэ, нычэпэ нэфшъэгъо пасэр ара, пыир мы япытаплэ кызэрэтеоштыр, ар къатеоштышъ, щэч зани халъхъажырэр, артиллеристмэ агъэшлэгъожырэр; аджалым апэ-ауж ышлыштым игушъысэ мышъо-мылми зыкъаригъэутлэхсхынэуи хэти ышъхъэ кыыригъэхъахэрэр. Зыкытлыхъагъэшъ, хъу шлоигъор орэхъу, шъхъаджи итоп хъазырыпсэу клэрыт...

— Мы Гитлеры лашэу илэр зыллэужыгъор къэсшлэн слъэклэрып... — гумэкълыгъо горэм хэтэу Колосов-Къолэсэ клалэмэ ежъ иныдэльфыбзэкклэ къахэгущылагъ...

— Сэри ар сшлэрэп, ау тэтиемэ зэрэтеклэрыр нэрылэгъуклэ энгуагъо, — ылуи, а бзэ дэдэмклэ Хъаджэмыекъом клалэм кыпигъодзыжыгъ.

— Европэм мылкъоу илэр Адольф ипхъотэрмэ адизыбзэ ышлыгъ... — Иванюк мыгулахеу къафызэхифыгъ.

Гъуклэмкыом джы нэфэкклэ ышъхъэ къыщеклоклыштыгъэм ыгъэшлагъозэ кыкълэупчлагъ:

— Арэп, мыр адыгэмэ Тенэ псыхъу зыфалотыгъэр ара, Къаймэт?

— Ары, урысхэр Дон алозэ заджэхэрэр ары... — урысыбзэкклэ кылуагъ.

— Ым, машалахъ!.. Тенэ псыхъо къэслэгъужыныр олахъэ сымышлэныгъ... — гу кызылэпишыхъажызэ Гъуклэмкыом Мыхъамодэ джы лущхыпцълыкълызэ фэдэу зыригъэшлыгъ.

Къолэс зыгорэ гурылуагъ плонэу нэбэ-набэу Ещыкум къеплъыжыгъ:

— Сыда Дон-матушкэ черкесмэ япсыхъуагъэу олошъ ара? — кызылуипхъотыгъ ащ.

Зэпыуплэ кълыхъэ клалэмэ япсалтэ джыри кыдэфагъ.

Бомб зэлэут ыкли игъорыгъо топыо макъэхэр зэхэо-зэхэкълухъажъхэу, полкым зыщыритлэгъэ чыплэм пэчыжъэ хъазырэу, фронтным ынэлэ зыдэгъозагъэмклэ, къэлүштыгъэх. Пым ишпыпкъэу шамбулыр тэтыемэ къаридзыгъ, ары, ишпыпкъэ дэдэу ыкли зэпимыгъэужыу. Хъоэ шыблэ пчыклэджэу зэхэт шлуцлэшхом лэимылэжъу зыкызырэрэзэхилыхъэрэм, етлупшыгъэу ар кызырэрэблагъэрэм уехъырэхъышнэу щытыжыгъэп.

(Джыри кыкълэжыгъошт).

ЦУЕКЪО Юныс

Лышлэжъ

(Романым щыц пычыгъохэр)

Ащ «Служу Советскому Союзу!» джэрпэдэжъышхор кыкълэжыгъагъ. Гъуклэмкыо Мыхъамодэ джы кызнэсыгъэмэ тэрэзэу ымыбзэ гушылэхэр къыфэлэштурэр. Мы зымкли ауж кынагъ. Мыхъамодэ ЧЫГУ закъор ары ежъ кыгъэшлагъэм зэригъэшлагъэу ылорэр. ЗАОР зыллэужыгъор ышлэштыгъэп, ышлэнэу, джыри нэмълэ, ыгуи кыырилуахэщыгъэп.

Мыщ нэмыклэу ынатлэ пклэн-тлэшхор къэзыгъэхы зэпытыштыгъэр гушылэ зыщыпллэ нылэп зэрэхъыштыгъэр: «ПО-ОЛК, ОРУДИЕ К БОЮ!» Урыс клалэхэр кыдэхъашхыштыгъэх шъхъае, сьдклэ илажъ ежъ ыбзэ зыкытлатэрэпышъ, зыкытлатэрэп. Хъау, апэрэ урыс гушылэ-лэхъоу Мыхъамодэ ыгу зыгъэхъыгъагъэхэр мыхэр арыгъэхэп. «ВО — О — ОЗДУ — У — УХ!» «ВО — О — ОЗДУ — У — УХ!» — арыгъэ. Бырсырышхоу ытхъакълум нэлус зэлчыштыгъэ!

Ежъ командирым, Гречкэм, Запсэкъом фэдэу ичин иныгъэп, кэпитаныгъ нылэп. Ащ ыпэкклэ — ялагъэр полковникыгъ, джырэ фэдэу зэгорэм кызэклафэхэзэ фыкълугъэу къалотэжыштыгъ. Мыдрэр щэлэ-бэлэ теплэ, лъэлэ-лбагъу, шъхъащышхо телъ. Илгъэс шэкълыр ыныбжын. Ынэжыгъ зэхэгъэштэкъогъэ зыпытыгъ шъхъае, фэдэу гуклэгъушылэу дунаим цыф тетыгъэп. Шлэныгъэшхуи илагъ, идзэещакклэкли, иунэшъо тынхэмкли лушыгъэшхо хэлъыгъ, ау ащ фэдэм зэрэпсыгъэу, Гречкэ кэмэндиреклэм зыпари насып илагъэп. Ылэрэмэ афэдэу, полкэу ылэ илгъым зы чыплэ зыритлэни, ащ зыщигъэпытэни етланэ утынышхоу ыпэкклэ зидзыным иамал-лэзэгъухэр ылэ кыфэщыгъэхэп — пыеу къагъорэр лъэшэу клочлэшлуагъэ. Тидзэхэр тлэкълэ-тлэкълэу джауштэу кызэкклэгъэжъагъэхэмэ, кызыслыгъэкълуагъэхэмэ, клэн къадешлэ плонэу, хъабыкълухъушхоклэ Урысые хэгъэгум къашлуи-хъэщтыгъэ.

унэкъошба, товарищ Колосов, или как там тебя черкесы величают, Колес, — зыфэмылажэу тлэкълэу Гречкэр лущхыпцълыкълызэ. — Унэкъош чыжъэ дэд шъхъае, мы самоходнэ артополкыр слэ кызылхъагъагъэр арыгъэ, «ма, родственничек, дэгъоу кэмандэват шлы» ылуи. Ау зэрэсфэмышлыштурэр ори унэрылэгъу... — Мыщ дэжым Гречкэр сэмэгумклэ шыт Ещыкум кызырэнэклэуагъэр Мыхъамодэ ылгъэгъу.

Джы мы Псыхъошхом ыхэкклэ нахъ пэлудзыгъэу, тыгъэр кыкълэмыкълызэ рагъэжъагъэшъ, Южнэ ыкли Северо-Кавказскэ фронтхэмэ куоу зыхатлэнхи зыкызыраухъумэжыныхэм зыфытырагъэпсыхъэ, пытаплэхэр ашлхы. Пыир блэмгытэкълэгъэныр ары зэкълэми ягугъэ-гупшысэхэр зэкълужыкыхэрэр. Тинэлосэ Гречкэм иполки окоп тлын лфхэр зэрилгъэкл — жъотых. Шыблэкъохъэблэ клалэхэр зыхэт расчегъ кумми ары, ауж зыкыыригъанэрэрэп, Псыхъошхом инэпкъы адыгэ клалэмэ тхъарыло пытэ щызыфашлыжыгъ. Мы чыплэм Къаймэт арыгъэ апэ дэдэ зыгу кыкълыжыгъагъэр якъоджэ лыжыым, Базрыкыо, мэшлоку станцием тетхэзэ, къарилогъагъэр: «Сиклалэхэр, сьд хъункли дзэужы зышъумыгъэшл!» Ардэ, мызэгъоугум шыблэкъохъаблэмэ ятоп анахъ «жызылэпэо» щэуаплэр ары джыри зыдэщытыр — тыдэкли аджалым сыщызэкклэлэплын ыломэ амалыр ихъоу! Ары, дзапэм щылгъэхэп — пстэури нахъ зэхэфыгъошлоуи джы къафэхъушт! Угу гъэрэхъаты, лыжъ цыкълу! Тэтэжъэу Базрыкыу джы зигугъу сшлыжырэр!

Командир — политрукхэм кызырэрэрачыхъаклырэр, ахэр гузэжъогъушхо зэрэхэтхэр зыпгъэгъухэрэм, джы мы кызынэсыгъэхэ Псыхъошхом пытаплэу апэкклэ кыкълыжыштытмэ яаужырэ пытэплэ шъхъагъу зэрафэхъуштым зымы щэч хильхъэжыштыгъэп. Темыр Кавказым, ллэшлэгъуиш фэдизрэ

итым щышэу кыгырылогъагъэр мэкълэжые дэдагъ: «страна», «хлеб», «фабрик», «завод» зыфэллоштхэр арыгъэх, ау тхылым мэхъэнэ ин дэдэ горэ зэрэкълэулырэр ишлэ, изэхэшлыкы кымыбуытыгъэу щытыгъэп, кыуубыты паклопышъ, лъэш дэдэу имэкъумэщышлэ акълэ хэлупклэгъэу кыфэнэжыгъагъ, мыдэ илфыгъэмэ илгъэсэу къагъашлэрэ пэпчэтым, Базрыкыо, пчъэ-шъхъаныгъупчъэ нэз телуллэмэ шъэжыыемклэ зэрахилупклэштыгъэхэм, гъэшлэным джы ахэр кызырэнэжыгъэхэм фэдэу.

Мары тхылым итыгъэм щыц гушылэ заулэ: «...в корне пресекать разговоры о том, что ...у нас много территории, страна наша велика и богата, населения много, хлеба всегда будет в избытке. Такие разговоры являются лживыми и вредными, они ослабляют нас и усиливают врага, ибо, если не прекратим отступление, останемся без хлеба, без металла, без сырья, без фабрик и заводов, без железных дорог... Пора кончить отступление. Ни шагу назад!...»

— Нахыбэкклэ лъэбэкъу закълэи тызэкълэмыклэжыныу ары, Мыхъамод, мы тхылым унашъоу кытфишлырэр, — Къаймэт ихыкум кызырэхыгъэу, ежъ кызырэрэшлэшыгъэм тетклэ, тхылызэу кызыдэжэгъэхэр зэхыригъэшлыкы шлоигъокклэ, мыщ фэдэ клэух уасэр кыфишлыгъ. — Арышъ, Тенэ, нартмэ япсыхъожъэу джы мо плъэгъурэм, нэмыным зы хъалэбэкъу закълэи зыпыретымгъэдзыныр, нарт чатэ фэдэу тыпэуужыныр ары кытиломэ шлоигъор, мы уашъор ситхэмыгъэпцл...

Гъуклэмкыо Мыхъамод апэ кыкълэштыгъэр:

— Ар тащтэу хъумэ?!

— Джащтэу хъумэ!.. «Лъэбэкъу закълэи...»

Гъуклэмкыо Мыхъамод джыри зыгъэшлэгъуагъэр:

— Топыджэ тыкызызхиупклэгъэмэ, танкыджэ тыкызызхиштыгъэжызызэ марышъ мы псы-

Тиреспубликэ и юбилей фэгъэхьыгъ

Музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ орэдышъохэр къезыгъ-лорэ кІэлэеджакІохэр Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ икІэлэцЫкІу еджапІэ щызэнэкъокъугъэх. Адыгеимрэ Краснодар краимрэ яныбжыкІэмэ яшІэныгъэ зэрэхагъ-ахъорэр зэлукІэгъум кыщылъэгъуагъ.

ЗэхэщкІо купым хэтыгъэ Наталья Черниковам зэрилгытэрэмкІэ, ащ фэдэ зэлукІэгъухэр ныбжыкІэмэ ящыкІагъэх. Ермэлхьаблэ, Мостовской районым, краим инэмыкІ псэупІэхэм кІэлэеджакІохэр къарыкІыгъэх. Зэнэкъокъур ашІогъэшІэгъон, яшІэныгъэ щаупІыгъун альэкІы, кІэлэегъаджэхэр упчІэжъэгъу ашІых.

Ныбжъу яІэм елгытыгъу, музыкант ныбжыкІэхэр шыкІапщынэмкІэ орэдышъор къырагъэлоным фэшІ купхэм ащызэнэкъокъугъэх.

Куфэнэ Беллэ, Ольга Молчановам, Хьутыжъ Заурбий, нэмыкІхэми хэгъуэнэкъыгъэр чЫпІэхэр къыда-хыгъэх. Зэнэкъокъур АР-р илъэс 20 зэрэхурэм фэгъэхьыгъагъ.

ИскусствэхэмкІэ республикэм икІэлэцЫкІу еджапІэ икІэлэегъаджэу Лидия Кузовенковам ыгъасэрэмэ уащытхъунэу зыкъагъэлъэгъуагъ. Апэрэ чЫпІэхэр зыхьыгъэмэ ащышых Нелли Соловьевар, Псылушъо Саидэ, Анна Пучковар, Шымыгъэху Даринэ.

Гъэхьагъэ зышІыгъэ кІэлэеджа-

кІомэ афэгъушІуагъэх, щытхъу тхылъхэмрэ нэпэепІы шІухьафтыныхэмрэ аратыжыгъэх.

Сурэтым итхэр: Нелли Соловьевар, Анна Пучковар, Псылушъо Саид, Шымыгъэху Дарин.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Урысыем баскетболымкІэ изэнэкъокъоу апшъэрэ купым щыкІорэм хэт командэху финалыкым хэфагъэхэр мэлылфэгъум и 5 — 10-м Мыекъуапэ щызэдешІэштых. Тигъзетеджэмэ ялълухэр къыдэтлгытэхэзэ, тикъалэ щыкІощт зэлукІэгъумэ, «Динамо-МГТУ»-р зыщешІэшт мафэхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

Мыекъуапэ ешІэгъухэр щыкІощтых

Къалэху Барнаул, Орел, Ухта, Саратов, Ставрополь, Мыекъуапэ якомандэхэр финалыкым щызэдешІэштых. ЗэлукІэгъухэр мафэ кэс сыхьатыр 12-м, 15-м, 18-м Мыекъуапэ испорт еджапІэу N 2-м щыкІощтых. «Динамо-МГТУ»-м иешІэгъухэр сыхьатыр 18-м ыублэштых.

Апэрэ мафэм зэдешІэштхэр зэтэгъапшэх.

«АлтайБаскет» — «Автодор»

«Планета» — «Орел-Олимп»

«Динамо-МГТУ» — «Динамо»

«Динамо-МГТУ»-м нэмыкІ ешІэгъоу илэштхэр:

06.94

«Динамо-МГТУ» — «Автотор» Саратов

07.04

«Динамо-МГТУ» — «Орел-Олимп» Орел хэку

09.04

«Динамо-МГТУ» — «Планета» Ухта

10.04

«Динамо-МГТУ» — «АлтайБаскет» Барнаул.

ЗэхэщакІомэ баскетболыр зикІасэхэр ешІэгъухэм япІтынхэу рагъэблагъэх.

НЫБДЖЭГЪУ ЗЭЛУКІЭГЪУХЭР

«Зэкъошныгъэм» зегъэхьазыры

Мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэм» илъэс ешІэгъум зыфегъэхьазыры. Командэм итренер шъхьалэу Кобл Анзор къызэрэтилуагъу, ныбджэгъу зэлукІэгъухэр мы мафэхэм зэхэщэштых. Поселкэу Тульскэм икомандэу «Урожаймрэ» «Зэкъошныгъэмрэ» зэдешІагъэх. Ащ ыуж Краснодар краим ифутбол командэмэ тифутболистхэр мэлылфэгъум и 3-м алукагъэх. Кобл Анзор футболист макІэп къыригъэблэгъагъэр.

— Тызыхэдэн зэрэщыІэр нахьышІу, — еІо Кобл Анзор. — Мэлылфэгъум и 14-м ехьулІэу «Зэкъошныгъэм» тшгъэштхэр къэнэфэштых. НыбжыкІэхэм ямызакъоу, опыт зилэхэри къедгъэблэгъэштых.

Сергей Потешинимрэ Игорь Жегулинымрэ «Зэкъошныгъэм» хэкІыжыгъэх, Ростов-на-Дону икомандэ зыщаупІыгъу. 2010-рэ илъэсым тикомандэ икълэлпчъэлутэу ешІэштыгъэхэри хэтыжыгъэхэп. Уздэн Романи «Зэкъошныгъэм» хэтлбагъорэп.

Арэу щытми, тыгу дгъэкІодырэп. Станислав Меланченкэм, Къулэ Рус-

льян, Станислав Мирнэм, Александр Нартиковым, Мыкъо Мурат, Джыгунэ Арсен, Датхъужь Адам, нэмыкІхэми загъэхьазыры.

Клубым идиректор шъхьалэу Нэтхъо Адам тызэрэщыгъэгъозагъу, «Зэкъошныгъэр» хы ШІуцІэм Іут псэупІэхэм ащыш мэлылфэгъум и 7-м ныбджэгъу ешІэгъу щыриІэшт, тифутболистхэр «Салют» Белгород дешІэштых.

Сурэтым итыр: «Зэкъошныгъэм» илъэс ешІэгъум зыфегъэхьазыры.

Футбол. А. Абрамовым и Кубок

«Динамо» — «Газпром»

Анатолий Абрамовым фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъоу футбол командэмэ азыфагу щыкІорэр мэлылфэгъу мазэм и 10-м аухышт. Финалым «Динамо-МГТУ» «Газпромымрэ» щызэдешІэштых.

Финалым и 1/4-м хэхьэрэ зэлукІэгъухэр стадионэу «Юностым» гъэшІэгъонэу щыкІуагъэх. ЕшІэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

«Фышт» — УВД — 4:3,

«Динамо» — «Кавказ» — 4:1, «Спортмастер» — «Радуга» — 5:2. «Газпром» — «Ошгъу-тен» — 9:2.

Финалыкым хэфагъэхэр тхьаумафэм зэлукІагъэх. Нахь лъэщхэр пенальтикІэ къэнэфэгъэх.

«Газпром» — «Спортмастер» — 2:2 (пенальтикІэ 4:2), «Динамо» — «Фышт» — 2:2 (пенальтикІэ 4:2). «Динамо» икълэлпчъэлутэу Р. Тхьаркъуахьом пенальтир тІогъогогъо кызыкІиджыгъ.

— Тхьаумафэм, сыхьатыр 12-м, Кубокым икыдэхын фэгъэхьыгъэ зэлукІэгъур тыублэшт, — еІо зэнэкъокъум исудья шъхьалэу Пэнэшъу Мыхьамодэ. — А мафэм зэфэхьысыжыгъэр тшІыштых, апэрэ чЫпІэр кыдэзыхьэрэм Кубокыр фэдгъэшъошэшт.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.

Зэхэщыагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестыанскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхьыгъэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чЫплэ гъэларышланІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-тыхэрэм мышпыпкъагъу кхахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжъ ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажъэхэрэмрэ яепІыкІэ зэтемыфэн ылгэкІышт. Гъэзетеджэхэм кытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтыфхэрэп ыкІи къэзытхыгъэхэм алэкІэдгъэхьажыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4280

Индексхэр
52161

52162

Зак. 996

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр
Сыхьатыр 18.00